

SZAKDOLGOZAT

Kókai Máté Ferenc

2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Szent István Campus

Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet

Vidékfejlesztési agrárménöki alapképzési szak

**A ROBERT BOSCH ELEKTRONIKA GYÁRTÓ KFT.
HATVAN VÁROSÁRA GYAKOROLT TÁRSADALMI ÉS
GAZDASÁGI HATÁSAI**

Belső konzulens: Dr. Nagyné Dr. Molnár Melinda
egyetemi docens

Belső konzulens intézete/tanszéke: Vidékfejlesztés és
Fenntartható Gazdaság Intézet, Vidék- és
Területfejlesztési Tanszék

Készítette: Kókai Máté Ferenc

Gödöllő

2023

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés	3
	Szakirodalmi áttekintés	4
1.1	A régió, regionalitás értelmezése	4
1.1.1	<i>A fejlődés és fejlesztés értelmezése</i>	6
1.1.2	<i>A globalizáció hatása a területi fejlődésre</i>	8
1.2	Az autóipar szerepe a globális termelési hálózatban	11
1.2.1	<i>A Robert Bosch Elektronikai Gyártó Kft. bemutatása</i>	12
2	Saját vizsgálat	21
2.1	Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek	21
2.2	A vizsgálat tárgya és helyszíne	22
2.3	Kutatási módszerek és a minta bemutatása	24
2.4	Eredmények	24
2.4.1	<i>Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. kapcsolata Hatvan városával</i>	24
2.4.2	<i>Hatvan gazdasági és társadalmi mutatóinak elemzése</i>	29
2.4.3	<i>A lakosság körében végzett kérdőíves kutatás eredményei</i>	38
3	Következtetések, javaslatok	45
4	Összefoglalás	49
5	Irodalomjegyzék	50
6	Ábrajegyzék	54
7	Mellékletek	55
8	Függelék	57

1 Bevezetés

A gazdaságtudományok, azon belül pedig a regionális gazdaságtan keretei között kulcsfontosságúak azok az elméletek, melyek a nagyobb gyárak letelepedésével és térségi hatásaival foglalkoznak. Ezek sok esetben a nagyobb cégek letelepedési döntéseivel foglalkoznak. Különösen fontos kérdés ez a térség döntéshozói szemszögéből vizsgálva.

A nagyvállalatok szerepe nem csupán a gazdasági élet motorjaként, hanem a társadalom alakítóiként is kiemelkedő. Azok a vállalatok, melyek aktívan működnek egy adott városban, gyakran nemcsak a munkaerőpiacon hagynak nyomot, hanem a közösség életében is. Az üzleti tevékenység nem csupán munkahelyek teremtésével és gazdasági növekedéssel jár, hanem sokszor hozzájárul a kulturális, oktatási és közösségfejlesztésekhez is.

A fentiek alapján a szakdolgozatom célja annak feltárása, hogy milyen társadalmi és gazdasági hatásokkal jár a Robert Bosch Elektronika Gyártók Kft. jelenléte és tevékenysége Hatvan városában. Előljáróban fontos kiemelni, hogy ez a világszerte ismert vállalat nem csupán gazdasági szereplő, hanem aktív résztvevője a helyi közösségi élet alakításának.

Az elmúlt években Hatvan városa számos gazdasági és társadalmi változáson ment keresztül, amelyek között szoros kapcsolat áll fenn a Robert Bosch Elektronika Gyártók Kft. jelenlétével és tevékenységével. Ennek a vállalatnak a hatása kiterjed a foglalkoztatás növelésétől kezdve, a helyi kulturális és oktatási kezdeményezések támogatásáig.

Dolgozatom célja az összefüggések feltárása és az információk bemutatása annak érdekében, hogy mélyebb betekintést nyerjünk a vállalat tevékenységének a Hatvan városára gyakorolt hatásaiba.

Szakdolgozatomban a Hatvan városában működő Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. térségi hatásait vizsgálom a helyi gazdaságfejlesztés és a vidékfejlesztés aspektusából. Ezek alapján szakdolgozatomban ki fogok térni a regionalitás értelmezésére, illetve a területi fejlődést meghatározó gazdasági- és társadalmi tényezőire, továbbá az autóipar regionális sajátosságaira.

Témaválasztásom személyes indíttatású, mivel több mint 5 éve élek a településen és a vizsgált vállalatnál dolgozom. Mivel a településre való költözésem a cégnél kapott munkalehetőség miatt történt, ezért komolyabban érdekelt, hogy a cég letelepedése milyen gazdasági- és társadalmi változásokat okozott a településen az elmúlt évtizedekben.

Szakirodalmi áttekintés

Kutatási témám alaposabb megértéséhez elengedhetetlen a regionalitás értelmezésével, a globalizációval és annak területi fejlődést meghatározó tényezőivel foglalkozó szakirodalom ismertetése. Foglalkozom még az autóipar sajátosságaival, azon belül pedig a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. szerepével.

1.1 A régió, regionalitás értelmezése

Jelen fejezetben elsőként a régió-, majd a regionális gazdaságtan értelmezésével foglalkozom. A regionális gazdaságtan fogalmának értelmezése azért kap hangsúlyt a dolgozatomban, mivel témám térgazdaságtani összefüggésekre fókuszál, akár csak a regionális gazdaságtan.

A régió szó jelentése az egyes társadalomtudományi ágakban számos jelentést hordoz. Ezeknek a közös vonásuk, hogy egy adott térségre, területi egységre vonatkoznak, annak ellenére, hogy a térségnek számos értelmezése lehet, mint például: területi egység, egyes társadalmi- és gazdasági folyamatok által létrehozott egység, politikai, illetve egyéb funkcionális szempontból egységet alkotó terület. A régió elnevezés a „térségre” vonatkozó egyes megközelítéseknek a közös eredménye (Temesi, 2006).

Az 1950-es évek tudományelméleti vitái során a táj, a régió fogalom jelentése átalakult. A tájak, régiók bemutatása felől a súlypont egyre inkább a struktúrák kutatására helyeződött át (térszerkezet-vizsgálatok). Kiemelendő, hogy részben az egységesülő Európa regionális intézményrendszerek berendezkedésének köszönhetően a régió fogalom értelmezése az elmúlt évtizedekben speciális tartalmat is nyert. Eszerint a fogalom nem csupán egy területi egység szinonimája, hanem annál sokkal gazdagabb (Győri, 2006). GYŐRI (2006) tanulmányában olvasható, hogy a régió kifejezés tartalma ez elmúlt évtizedekben egyre inkább kibővült és már nem csupán egy adott térséget jelöl.

NEMES (2000) tanulmányában az alábbi módon értelmezi a régió elnevezést: *„a régió lehatárolt területi egység a nemzeti és a települési szint között, amelyet [...] soktényezős társadalmi-gazdasági kohézió (regionalizálódás), az érzékelhető regionális identitás-tudat, valamint az érdemi irányítási kompetenciájú és önállóságú regionális intézmények rendszere (regionalizmus) fog tartós egységbe* (Nemes Nagy, 2000, old.: 147.).” Ebben a megfogalmazásban Nemes Nagy József a régiót már társadalmi tércategóriaként értelmezi.

Ha a régiót, mint egy funkcionális egységet akarjuk definiálni, akkor meg kell határoznunk azokat a funkciókat, amelyek általában jellemzőek a régiókra. Ez maga is kihívást jelent.

Lehetnek olyan gazdasági szempontok, mint például a termelési módszerek, gazdasági kapcsolatok vagy munkaerő-piaci jellemzők. Más lehetőségek közé tartoznak a társadalmi kapcsolatrendszerek, például a szabadidő eltöltése, az utazás, valamint a kulturális jellemzők, mint a beszélt nyelv, nyelvjárás, egyéb társadalmi kommunikációs formák, vagy az identitástudat.

Mivel a régió és a regionalizáció különböző formái nem rendelkeznek egységes fogalmi és modell-típusokkal, fontos azonosító jellemzőket vizsgálni, amelyekkel jellemezhetjük őket, bár gyakran együtt nem alkalmazzák őket a gyakorlatban. Ilyen jellemzők lehetnek:

- a központi és települési közigazgatási szint közötti elhelyezkedés.
- saját feladatok és hatáskörök, önálló döntési jogosítványok.
- saját bevételek és pénzügyi autonómia.
- saját szervezet és személyi állomány.
- önálló jogalkotási jogkör (Temesi, 2006)

A gazdasági jelenségek térbeli összefüggései iránt napjainkban egyre növekszik az érdeklődés. Bár sok tanulmány foglalkozik a regionális folyamatokkal és azok különféle jellemzőivel, kevés olyan publikáció van, amely a regionális gazdaságtan kategóriáit vagy elméletét tárgyalja (Rechnitzer, 1995).

A közgazdaságtan hosszú ideig nem foglalkozott közvetlenül a térbeliség problémáival, azaz a gazdasági összefüggéseket térbeli összefüggések nélkül értelmezte. Azonban a második világháborút követő gazdasági fellendülés során egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy ugyanaz a termelési mód térbeli egyenlőtlenséget eredményez, ami felvetett számtalan térbeli kérdést (Fragó, 2004). FRAGÓ (2004) munkájában már megjelent, hogy más tudományterület esetében is egyre nagyobb hangsúlyt kap az adott térbeli sajátosságok figyelembevétele.

Tehát összességében elmondható, hogy a regionális gazdaságtan egy olyan szakág, amely a gazdasági és társadalmi folyamatok területi dimenzióival foglalkozik.

Az új típusú térszemléletben a különböző tudományterületek egymást kiegészítő módszertana, elméleti mondanivalója alapján született meg a regionális tudomány, NEMES (1998) munkájában olvashatjuk, hogy *„a regionális tudomány a társadalmi tértudományok legalapvetőbb közös fogalmait, elméleteit, módszereit egységes rendszerbe foglaló és a*

társadalmi jelenségeket és folyamatokat ezek felhasználásával vizsgáló társadalomtudomány"
(Nemes Nagy , 1998, old.: 19).

1.1.1 A fejlődés és fejlesztés értelmezése

Az előző fejezetben bemutatásra került, hogy mivel is foglalkozik a regionális gazdaságtan. Azonban felvetődik a kérdés, hogy a helyi gazdasági és társadalmi folyamatok milyen hatással lehetnek az egyes területek fejlődésére.

Néhányan úgy vélik, hogy a fejlődés kifejezi a gazdasági növekedés mértékét. Ugyanakkor NEMES (1998) munkájában kiemeli, hogy a fejlődés nem azonos a növekedéssel. Míg a fejlődésben az értékek, a növekedésben a mértékek változnak (Nemes Nagy, 1998).

Felmerülhet, hogy szükség van-e emberi beavatkozásra a területi fejlődés folyamatában. A válasz igen. Bár a fejlődés természetes folyamat lehet anélkül, hogy emberi beavatkozásra lenne szükség, de előfordulhat, hogy a fejlődés olyan irányba mutat, amely nem kívánatos számunkra (pl. degradálódás). Ilyen esetekben mesterséges beavatkozásra van szükség. A fejlődés érdekében végzett tudatos tervezés a fejlesztés (Nagyné, 2007).

HOGGART és BULLER (1994) munkájában olvashatjuk, hogy mind a fejlődés, mind a fejlesztés belső és külső erőforrásokon alapul. Ha a fejlődés helyi erőforrásokon alapul (pl. helyi tudás, környezet stb.), akkor endogén fejlődésről beszélünk. Ha a fejlődés külső erőforrásokon alapul, akkor exogén fejlődésről van szó (Hoggart - Buller, 1994.). Véleményem szerint a regionális fejlődéshez elengedhetetlen a helyi erőforrások kihasználása, azonban nagyon lényeges lehet a külső tényezők használata.

A szakirodalom szerint a gazdaságfejlesztéseket többféleképpen csoportosíthatjuk. A térségi jellegű csoportosításban a gazdaságfejlesztés területi alapja a helyi szint. Ezen a szinten nem csak településeket vagy településrészeket értünk, hanem olyan kisebb vagy nagyobb térségeket is, amelyek kisebb települések csoportosulásából állnak. Fontos figyelembe venni a fejlesztési beavatkozások során továbbá, hogy milyen területi egységeket érintünk: vidéki térségeket, városias területeket vagy akár agglomerációkat, mivel ennek függvényében választjuk meg a gazdaságfejlesztés eszközeit. Ugyanis nem alkalmazhatjuk ugyanazt a fejlesztési stratégiát egy kis falu esetében, mint amit egy budapesti agglomerációhoz tervezünk. A helyi gazdaságfejlesztés szintén megkülönbözteti a városi és vidéki fejlesztést, és ennek az az alapja, hogy a területfejlesztés is elkülönülten zajlik. Ugyanakkor a helyi gazdaság az együttműködésre

épít mind a városi, mind a vidéki térségek között. Az elméleti körökben egyre nő az érdeklődés a városi és vidéki kapcsolatok megújítása iránt (Czene & Péti, 2010).

Egyetértek azzal a vélekedéssel, hogy bizonyos fejlesztésekre van szükség ahhoz, hogy a gazdaságban hosszú távú és fenntartható fejlődés indulhasson el. Az ilyen fejlesztések elengedhetetlenül igénylik a gazdaságfejlesztés ismeretét. LENGYEL (2010) a helyi gazdaságfejlesztést a következőképpen definiálja: „*A helyi gazdaságfejlesztés tudatos helyi közösségi beavatkozás a gazdasági folyamatokba a fenntartható helyi fejlődés érdekében*” (Lengyel I. , 2010, old.: 35). Mivel a helyi gazdasági folyamatok közvetlenül hatással vannak a gazdasági jólétünkre, a gazdaságfejlesztés intézkedései jelentős befolyással vannak mindennapi életünkre.

PÓLA (2019) szerint az erőforrásoknál fontos megvizsgálni a helyi erőforrások típusait és mennyiségét, valamint a minőségüket. Emellett kulcsfontosságú azonban feltárni a helyi kapacitások és fejlesztési képességek skáláját is. Ezek közé tartoznak a menedzsment kapacitás, az abszorpciós képesség, a helyi érdekeltségek és hálózatok. Fontos azoknak az eljárásoknak a megtalálása is, amelyekkel ezeket a képességeket a leghatékonyabban lehet fejleszteni (PÓLA, 2019).

A helyi gazdaságfejlesztés legfőképpen a gazdaság jövedelemtermelő képességét és a keletkező jövedelmek elosztását tartja fontosnak a helyi folyamatok eredményeként. Ugyanakkor nem szabad csak a jövedelemtermelő képesség javítására összpontosítani, hanem azt az eszközként kell kezelni. A gazdaságfejlesztéssel a kitűzött célok megvalósítására kell törekednünk, miközben gondoskodnunk kell arról, hogy az eszközök ne váljanak a célok helyett. Az egyes célok elérése során fontos, hogy ne veszítsünk el semmilyen fontos tényezőt (például helyi közösségek, természeti vagy kulturális értékeket), amelyek létfontosságúak a lakosok jólétéhez (Bajmóczy, 2011). Ebből a megfogalmazásból azt emelném ki, hogy a fejlesztések során nem csak a gazdasági folyamatokat, hanem a társadalomra gyakorolt hatásokat is számításba kell venni.

G. FEKETE ÉVA (2013) kutatása rámutat, hogy a beavatkozások különböző célokat szolgálhatnak. Ezek a célok lehetnek helyi jellegűek, amelyek a helyi lakosság életminőségének javítását célozzák, de kiterjedhetnek regionális vagy akár globális célokra is, amelyek esetében egy nagyobb területen az erőforrások hatékonyabb kiaknázása a fő szempont. Utóbbi esetben a globális környezeti egyensúly megőrzése is kiemelt szerepet kap (G. FEKETE, 2013). G.

Fekete Éva kutatásában már hangsúlyozza a helyi, regionális és globális szint közötti összefüggéseket (G. FEKETE, 2013).

A vidéki térségek szempontjából fontos kiindulópont, hogy az urbánus területek és a nagyvárosok a fejlődés fő motorjai, és az általuk alkotott központi régiók, míg a vidéki területek az urbánus térségek közötti kevésbé fejlett területeket töltik ki (Bengs & Schmidt-Thome, 2005).

BUDAY-SÁNTHA (2011) szintén hangsúlyozza a globális célok fontosságát munkájában. Szerinte a vidékfejlesztés azon gazdasági, szociális, kulturális és ökológiai tényezők fejlesztését jelenti, amelyek hozzájárulnak az adott régió gazdasági és kulturális színvonalának emeléséhez, és ezáltal az egész nemzet fejlődését is elősegítik, miközben egyidejűleg védik és megőrzik a természeti erőforrásokat és a helyi kulturális örökséget (BUDAY-SÁNTHA, 2011). Ebben az értelmezésben nem csupán a helyi szempontok kerülnek előtérbe, hanem kiemelkedik az, hogy a helyi szint fejlesztése közvetve hozzájárul az egész nemzet (globális) fejlődéséhez, létrehozva egy kölcsönhatást a helyi és globális szintek között (BUDAY-SÁNTHA, 2011).

ROBERTSON (1995) hangsúlyozta a globalizáció és lokalizáció közötti kapcsolatot. Ezt a jelenséget azzal írja le, hogy a lokális problémák globális szinten ismertté válnak, lehetővé téve az összehasonlításukat, ugyanakkor a globális hatások is hatással vannak a helyi, lokális szintre (ROBERTSON, 1995).

1.1.2 A globalizáció hatása a területi fejlődésre

A dolgozatban a globalizációt az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése által alkalmazott meghatározás alapján értelmezem, mely szerint a globalizációt úgy is leírhatjuk, mint a világ összes országára kiterjedő, soha nem látott mértékű gazdasági integráció folyamatát, melynek kiváltó oka a liberalizáció és annak következményei: az áruk és szolgáltatások nemzetközi kereskedelmének mind mennyiség, mind pedig változatosság tekintetében történő növekedése, az egyre alacsonyabb szállítási költségek, a tőke nemzetközi áramlásának növekvő intenzitása, a globális munkaerőpiac erőteljes bővülése, és a technológiák – elsősorban a kommunikációs technológiák egyre gyorsabb ütemű globális elterjedése (Guttal, 2007).

A globalizáció erőteljesen alakítja Magyarország területi fejlődését és főként a nemzetközi hatásoktól függ. Ebben az új gazdasági környezetben az egyedülálló tudás és adottságok előtérbe kerülnek. Fontos megérteni, hogy ezek az adottságok nem korlátozódnak csak a

legmodernebb technológiákra, hanem magas szintű gyakorlatokban is megtalálhatók. Mindezek a változások pedig új térstruktúrák kialakulásához vezetnek (Enyedi, 2000).

A témával foglalkozó szakirodalomban több tanulmány is rámutat arra, hogy a hazai területi fejlődést szorosan befolyásolják a nemzetközi hatások (globális, kontinentális, multiregionális szinten). A távolság és az idő korábbi jelentőségüket veszítették, habár egyes régiók még mindig nincsenek csatlakozva a globális hálózatokhoz. Azt hangsúlyozzák, hogy a területi elhelyezkedés egyre rugalmasabbá vált, és emiatt a településeknek versenyezniük kell a telephelyekért, és ebben a versenyben a tudás és a hozzá kapcsolódó szolgáltatások váltak meghatározó tényezővé. Ugyanakkor a helyi adottságok és a helyi erőforrások felértékelődnek, amelyek gazdasági (pl. termelési hagyományok, helyi innovációs környezet) és nem gazdasági tényezőkben (pl. közösségi kapcsolatok, támogatások) nyilvánulnak meg (Rechnitzer, 2008.).

A globalizáció regionális hatásait számos tanulmány vizsgálta, főként a külföldi tőke területi eloszlása szempontjából. Ezek a vizsgálatok megvizsgálták, mely területeken milyen regionális különbségek alakultak ki, és hogyan befolyásolta a befektetői magatartást, valamint az országos és helyi politikai reakciókat (Rechnitzer 1993, Diczházi 1997, Barta 2000, Baráth–Molnár–Szépvölgyi 2001). Az eredményekből elsősorban az derült ki, hogy mely területek váltak vonzóvá a külföldi tőke számára, hogyan alakult át a hagyományos centrum-periféria viszony, milyen jellegzetességeket mutattak a regionális különbségek, és hogy a területi szerkezetet alakító tényezők közül melyek bizonyultak meghatározónak.

SIMAI (2008) szerint a rendszerváltás mérföldkövet jelentett, mivel a korábbi gazdasági kapcsolatok minőségileg megváltoztak, szinte korlátlan lehetőségek nyíltak a nemzetközi cégek számára ahhoz, hogy nálunk termelő- és szolgáltató vállalkozásokat építsenek ki (Simai, 2008).

A külföldi tőke először jellemzően Budapest és környékére, valamint Észak_Dunántúlra koncentrált, ugyanakkor némileg teret nyert az autópályákhoz közeli térségek, így Északkelet-Magyarország (TVK, Borsodchem, Alkaloida) és a keleti országrészben Gödöllő, valamint Kecskemét (Diczházi, 1998)

TÓTH-KMOSKÓ (2011) kutatása során arra a következtetésre jutott a témában, hogy a magyar gazdaság jövőbeli fejlődése szempontjából kritikus fontosságú a tőkevonzó képesség javítása. Ebben az összefüggésben az alábbi lépésekre van szükség:

1. A magasabb hozzáadott értékű tevékenységeknek nagyobb hangsúlyt kell kapniuk. Ezek a tevékenységek a gazdaság szempontjából különösen fontosak, és a versenyképesség javításához hozzájárulnak.
2. Az átállás a szolgáltatásokra lényeges szerepet játszhat, mivel megváltoztathatja a telephelyi előnyök szemléletét. Ezért hangsúlyozni kell a magas fokú szakképzettség és nyelvismeret fontosságát.
3. A külföldi tőke vonzása érdekében meg kell teremteni a megfelelő szolgáltató infrastruktúrát.
4. A közlekedési és hírközlési infrastruktúra további fejlesztése elengedhetetlen a gazdasági növekedés és a külföldi tőkebevonás szempontjából.
5. Az új területeken, amelyek magasabb képzettséget igényelnek, kell specializálódni. Például célozhatjuk a nemzetközi vállalatsoportokon belüli szolgáltató, pénzügyi és számviteli központok Magyarországra telepítését.
6. A szubvenciók hatékonyságának növelése és a területfejlesztésre való odafigyelés elkerülhetetlen annak érdekében, hogy a vállalatok ne hagyják el az országot a támogatások megszűnésekor.
7. A korrupció visszaszorítása elengedhetetlen a külföldi tőkevonzás és a gazdaság fejlődése szempontjából.
8. A tőkevonzás "puha tényezői" fontosak, és figyelembe kell venni az adott terület életminőségét, oktatását és kultúráját. Ez hosszú távú tőkeimportot és tudástranszfert is eredményezhet Magyarország számára (Tóth-Kmoskó , 2011.)

Összességében megállapítható, hogy a globalizációnak mélyreható hatásai vannak a regionális és térszerveződéssel kapcsolatos folyamatokra. Fontos hangsúlyozni, hogy ezeket a folyamatokat részletesen meg kell vizsgálni, mivel a globalizáció és a multinacionális vállalatok megjelenése alapjaiban alakítják át a régiók és területek gazdasági és társadalmi dinamikáját.

A globalizáció és a multinacionális vállalatok térnyerése kibontakozó változásokat hoz magával a térségek versenyképességében, az ipari és gazdasági szektorok súlypontjainak eltolódásában, valamint a munkaerőpiac kihívásaiban. Ezen hatások további elemzését és mélyreható kutatását szükségessé teszi annak érdekében, hogy a területi fejlesztési stratégiák és politikák hatékonyan válaszoljanak ezekre a globális kihívásokra.

Mindezek alapján tehát a globalizáció és a multinacionális vállalatok térszerveződésre gyakorolt hatásai rendkívül komplex és sokrétűek.

1.2 Az autóipar szerepe a globális termelési hálózatban

A XX. század során a globalizáció teljes kibontakozásával az autóipar is átfogó strukturális változásokon ment keresztül. Ebben az időszakban szemtanúi lehettünk a globális termelési rendszerek kialakulásának és határokon átnyúló piaci struktúrák megerősödésének (Dicken, 1998.)

Azzal kapcsolatban, hogy mi ösztönzi az autóipari vállalatokat a tőkeberuházások telepítésére, Porter kompetitív fejlődésemélete fontos iránymutatást nyújt. Ez az elmélet azt hangsúlyozza, hogy egy nemzetgazdaság minden ágazata meghatározott fejlődési szakaszokon mehet keresztül. Az ágazat pozíciója alapvetően meghatározza a telepítési motivációt és a döntéshozatal során figyelembe vett tényezők körét. Az elmélet szerint az érzékeny input tényezőktől indulva a magas hozzáadott értéket képviselő humán tőkétől és az innovációs motivációtól változnak az elsődleges tényezők, majd a fejlődési modell későbbi szakaszaiban az ágazat lehet eltűnés felé halad, melyet más szektorok térnyerése követhet (Porter, 1998.)

A XXI. században meg tapasztalható az autógyártás piacának alapvető átrendeződése, ahol a termelés fókusza Európáról és Észak-Amerikáról áttér a fejlődő régiókra, különösen Kínára és a BRICS-országokra. Miközben az ezredfordulón az említett fejlett régiók gyártották kiemelkedően a kibocsátás közel kétharmadát, 2015-re e részesedésük 43 százalékra csökkent. A termelések helyezéseket részben a piaci nyomás és a költség- vagy termelés optimalizálás okozta, részben pedig a felvevőpiacok átrendeződéséből erednek, ami lehetővé tette, hogy a korábban zárt japán és koreai gyártók is nyissák meg termelési láncukat (Gauselmann, Knell, & Stephan, 2010.)

GOMBOS és társai kutatásának célja az volt, hogy egy olyan modellt állítsanak fel, amely a kelet-közép-európai régió járműipari telepítési döntéseit magyarázza. A tanulmányból kiderült, hogy egy vállalati telepítési döntést nem csupán objektív tényezőkre lehet visszavezetni. Szubjektív értékek és állami nyomás is erőteljesen befolyásolhatja a döntéseket, miközben egy stabil gazdasági környezet hosszú távon felülkerekedhet a rövid távú nehézségeken. A vállalati telepítési döntés összetett, és az objektív és szubjektív tényezők kombinációjából születik. Továbbá a telepítési helyzet telítettsége is számít, nem csak a stabil gazdasági környezet. A túltelítettség átrajzolhatja a gazdasági térképet. A vállalati telepítési döntés tehát egy komplex folyamat, amely az objektív és szubjektív tényezők kombinációjából születik (Gombos, Füzi, & Tóth, 2010).

1.2.1 A Robert Bosch Elektronikai Gyártó Kft. bemutatása

Ebben a szakdolgozat fejezetben részletesen bemutatom a Robert Bosch Kft-t és annak tevékenységét. Az először röviden áttekintem a Robert Bosch vállalat történetét, hogy szélesebb összefüggésben is megérthessük a magyarországi jelenlétét. A vállalat története hosszú és gazdag, több mint egy évszázadra nyúlik vissza, és szorosan kapcsolódik az autóipar fejlődéséhez, valamint az elektromos és elektronikai innovációhoz.

Ezt követően bemutatom a magyarországi Robert Bosch vállalatot, és különösen a hatvani egységét. Ismertetem, hogy milyen konkrét tevékenységeket végeznek itt, és milyen termékeket gyártanak.

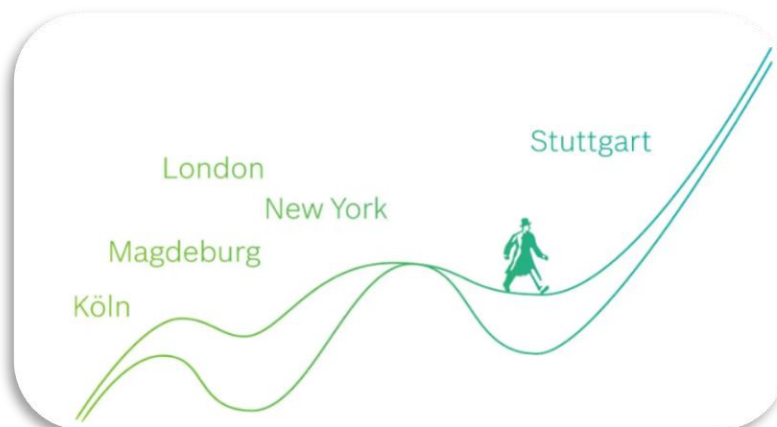
Robert Bosch vállalata rövid történetének bemutatása

A kezdetek

Robert Bosch 1886-ban alapította meg „Finommechanikai és Elektrotechnikai Műhelyét” Stuttgartban, ezzel létrehozva a jelenleg világszerte ismert Robert Bosch GmbH-t. A vállalatot már a kezdetektől innováció és társadalmi felelősségvállalás jellemezte. A Bosch története "sok első lépéssel" indult, és a korai években sikerek és kudarcok váltakoztak. A gyors növekedés csak az 1890-es évek közepétől kezdődött (<https://www.bosch.hu>).

1. ábra Robert Bosch rövid története

Forrás: (<https://www.bosch.hu>)

Robert Bosch precíziós mechanikai és villamosmérnöki munkát végzett. Amikor megbízást kapott egy helyhez kötött motor mágneses gyújtású eszköz elkészítésére, feljavította azt, létrehozva ezzel a mágneses gyújtás gyártásának alapjait. 1902-ben Gottlob Honold, a Bosch

főmérnöke, még jobb megoldást tett közkincsé, amely már gyújtógyertyát is tartalmazott. Ez a termék tette a Boscht vezető beszállítóvá a világ autóiparában (<https://www.bosch.hu>).

Globális lépések

Az amerikai piacon megjelent egy hirdetés, amelyben a mágneses gyújtásrendszert reklámozták. Ennek hatására 1906-ban egymillió dollár értékű megrendelést kaptak, amely rövid időn belül megduplázódott. Az amerikai üzlet olyannyira sikeres lett, hogy 1912-ben a Bosch saját gyárat épített Massachusetts állambeli Springfieldben. A Bosch nemcsak az Egyesült Államokban terjeszkedett, hanem világszerte jelen volt. Dél-Afrikában, Ausztráliában, Argentínában, Kínában és Japánban is értékesítési irodákat hoztak létre. 1913-ra a nem németországi üzletek már a vállalat forgalmának 88%-át adták (<https://www.boschmediaservice.hu/>).

Az első világháború alatt a Bosch számára a külföldi piacok hirtelen bezárultak, a kutatás és fejlesztés tevékenysége leállt, és a gyártósorokat a fegyvergyártásra állították át. A Bosch gyáraiban gránátrobbanófejek előállításával foglalkoztak, és a munkaerő jelentős részét katonai szolgálatra hívták be. Az első világháború során az értékesítési irodákat és a védjegyeket az állam vette át. 1918-ban Gottlob Honold tervezett egy új emblémát, mely egy körbe foglalt horgonyt ábrázolt, és ez az embléma napjainkig szorosan azonosítja a Bosch nevét (<https://www.bosch.hu/>)

2. ábra Robert Bosch vállalat logója

Forrás: (<https://www.boschmediaservice.hu/>)

Az első világháború után, 1917-ben a vállalat nevét Robert Bosch AG-re változtatta. Ebben az időszakban a vállalat jelentős kihívásokkal nézett szembe, mivel vissza kellett térnie a világpiacra, amelyet az időközben megerősödött verseny nehezített meg, és számos korábbi szabadalmát is visszavonták. A háborút követően a vállalat újraépítette a régi kapcsolatokat, miközben új piacok is megnyíltak előttük. Emellett fő hangsúlyt fektettek az innovációra, és

olyan tevékenységeket, amelyek a háború miatt félbeszakadtak, ismét folytatták. 1921-ben a Bosch Németországon kívül elindította a "Bosch Car Service" garázsok hálózatát, amelyek rendkívül gyorsan népszerűvé váltak, és 1930-ra már 2750 műhely működött 70 országban. Ezek a műhelyek hozzájárultak a Bosch név elterjedéséhez szerte a világon (<https://www.bosch.hu>).

Autók és egyébek

A hosszútávú fejlesztésnek 1927-ben lett látható eredménye, ami napjainkig is releváns - a dízel befecskendező szivattyú. A német autóipart sújtó súlyos válság 1926-tól a Boschot arra kényszerítette, hogy újra gondolja a termékportfólióját. Ennek eredményeként a vállalat továbbfejlesztette meglévő termékeit, felkészítette azokat a sorozatgyártásra, és az elektromos szerszámok és a hőtechnológia területén is fejlődést ért el. Emellett új üzletágakat is létrehozott a vállalat (<https://www.bosch.hu>).

John Logie Bairddel, a skót televízió úttörőjével, valamint a Zeiss Ikon és a Loewe vállalatokkal közösen a Bosch megalapította az Fernseh AG-t (FESE) 1929-ben. Az FESE volt az, amely az 1936-os berlini olimpiai játékokhoz biztosította az első elektronikus felvevőberendezéseket, és még ugyanebben az évben előállt az első "háztartási televíziós vevőkészülékekkel" (<https://www.bosch.hu>).

A második világháború kirobbanásakor a Bosch ismét katonai termelésre állt át. A hadsereg motorizációjának magas szintjének köszönhetően a vállalat autóipari tevékenysége zavartalanul működött tovább. Hasonlóan a német ipar más területeihez, a Bosch is munkaerőt hívott be katonai szolgálatra. A háború alatt a Bosch gyárait rendszeresen bombázták a szövetséges erők. Robert Bosch halálával 1942-ben már nem követhette figyelemmel, hogyan váltak a gyárak rommá. Az utódok világos iránymutatást kaptak tőle a vállalat további irányítására. (<https://www.bosch.hu>)

Az újjáépítés

A második világháború idején a Bosch gyárait súlyosan megrongálták, mivel a vállalat hadiipari termékekkel is foglalkozott. Az újjáépítés során a Bosch ideiglenesen különböző termékeket gyártott, mint például acélsisakokat és esernyőket. 1945-ben a vállalatnak vissza kellett szereznie nemzetközi pozícióját, amit fokozatosan sikerült elérnie a régi partnerkapcsolatok újjáépítésével és a feltörekvő brazil és indiai piacok kiaknázásával. Az 1950-es években olyan termékekkel jelentkezett, amelyek megfeleltek a kor igényeinek, mint a konyhafelszerelés és

az elektromos szerszámok. Az innováció és a termékportfólió bővítése új lehetőségeket teremtett, például az "Bosch Combi" elektromos szerszám sokoldalú használata, ami az építőipartól a háztartásig számos területen felhasználható volt (<https://www.bosch.hu>).

Új üzlet

Az 1960-as években a Bosch üzletágaiban önállóság kezdett kialakulni, kezdetben az elektromos szerszámok gyártását érintette. Nyugat-Európa gazdasági fellendülése lehetővé tette a sokoldalú terjeszkedést és más iparágak kialakítását. 1963-ban a Bosch csomagolóberendezéseket gyártó vállalatot vásárolt fel és kibővítette tevékenységét a csomagolástechnika területén. 1968-ban a Bosch kutatási és fejlesztési erőforrásait egy új kutatóközpontban összpontosította. Az 1960-as évek közepétől a vállalat saját intézményeiben speciális projektekre is összpontosított, például az integrált áramkörök területén. 1959-ben elkezdődött az első elektronikus vezérlésű benzinbefecskendező rendszer, a Jetronic fejlesztése. Az 1970-es évektől kezdve a Bosch elkötelezte magát az elektronika iránt. Az 1978-ban megjelent ABS blokkolásgátló fékrendszer lett az autóiipari szabvány a Bosch digitális elektronikai szakértelmének köszönhetően (<https://www.bosch.hu>).

Az Egyesült Államokban, a világ legnagyobb piacán, 1983-ban a Bosch sikerrel visszaszerezte saját márkája minden hasznosítási jogát. Ez az esemény lehetőséget teremtett a vállalatnak arra, hogy korábbi értékesítési sikereit ismét megszerezze. Ázsiában a Bosch különleges stratégiát alkalmazott a jelenlét megalapozásához. Magas minőségű fényképezőgép- és videotechnológiai termékeket állított elő jelentős költséghatékonysággal. Az együttműködések keresztül olyan kulcsfontosságú piacokon, mint Japán, hozzájárult a vállalat terjeszkedéséhez (<https://www.bosch.hu>).

A Bosch szakértői 1969-ben elindították a kipufogógáz-érzékelők fejlesztését. A modern környezetbarát belső égésű motorok elképzelhetetlenek lennének a lambdasonda nélkül, amelynek tömeggyártását 1976-ban kezdték meg. Az 1980-as évek elején a Bosch széles körű tevékenységekbe kezdett a telekommunikáció területén, és megkezdte műholdak és mobiltelefonok technológiájának gyártását. Ezeket a technológiákat sikerrel bevezették a telekommunikációs nyilvános és magánhálózatokba. Ezek a fejlesztések és stratégiai lépések a Bosch számára lehetővé tették a globális terjeszkedést és az új technológiai területeken való jelenlét kialakítását (<https://www.bosch.hu>).

Globalizáció

1994-re a Bosch már saját vállalatokat alapított 13 korábbi keleti blokk országban, beleértve Csehországot, Lengyelországot, Magyarországot és Oroszországot. Kiemelkedő figyelmet szenteltek a kínai piac fokozatos megnyitásának (<https://www.bosch.hu>).

A vállalat 1969-ben elkezdte fejleszteni a mikromechanikus szenzorokat az autóipar számára. Ezek a szenzorok érzékszerekként funkcionálnak, például mérnek gyorsulást, forgást, nyomást és hangot, majd az információkat továbbítják az elektronikus vezérlőegységeknek. Ezek a szenzorok kulcsszerepet játszanak a vezetés biztonságában, például a légzsák időzítésének pontos meghatározásában. Az 1980-as évek elején a Bosch kiterjesztette tevékenységét a szórakoztató elektronikai termékekre, mint például okostelefonok és játékkonzolok technológiájának gyártásával (<https://www.bosch.hu>).

Az elektronikus stabilitási program (ESP®) 1995-ben indult, és óriási technológiai előrelépést jelentett a járművek megcsúszásának megakadályozásában. A Bosch ezen kívül navigációs rendszerek fejlesztésébe is belevágott, amelyek hangos útvonaljelzéssel is szolgáltak. A Common Rail nagynyomású injektoros dízelrendszerrel 1997-ben csökkentették az üzemanyag-befecskendezés káros hatásait. A vállalat több területen is növekedést ért el, például az ipari technológia szektorban. Emellett olyan új területek felé is nyitott, mint a kisméretű, könnyű, lítium-ion akkumulátorral működő eszközök és az e-kerékpár meghajtások. A Bosch folyamatosan fejleszti hagyományos tevékenységeit, és a hosszú távú összekapcsolást keresi olyan területeken, mint az automatikus járművek, az okosotthonok és az autonóm kommunikáció a gyártásban és berendezések között (<https://www.bosch.hu>).

A Bosch márkanév napjainkban általában minőséget és megbízhatóságot képvisel mindazoknak, akik elektromos kéziszerszámokkal, háztartási gépekkel vagy gépkocsialkatrészekkel találkoznak. A vállalat globális méretűvé válásában az autóipari sikerének meghatározó szerepe van. Az autóelektronika terén a cég különböző üzletágakra osztható:

- ♣ befecskendezés- technika belső égésű motorokhoz,
- ♣ aktív és passzív gépjárműbiztonságot szolgáló rendszerek (fékek, ABS, kipörgés - gátló, légzsákvezérlés),
- ♣ villamos berendezések,
- ♣ mobil kommunikációt szolgáló termékek (Miskolczi , 2013.).

A Bosch Csoport Magyarországon

A Bosch vállalatcsoport globális szinten az újító technológiák és szolgáltatások vezető szállítójaként tevékenykedik. A vállalat négy fő üzletágban működik:

- mobilitási megoldások,
- ipari technológia,
- fogyasztási cikkek,
- energia- és épülettechnika.

A Bosch csoport globális technológiai és szolgáltatási szektorban kiemelkedő nemzetközi szereplőként tevékenykedik. A vállalatcsoport tevékenységét négy stratégiai üzleti területen végzi:

- Mobilitási megoldások,
- Ipari technika,
- Fogyasztási cikkek,
- Energia- és épülettechnika.

A Bosch meghatározó szerepet játszik az IoT (Az Intelligens Dolgok Internetje) területén, és olyan forradalmi megoldásokat kínál, amelyek intelligens otthonokhoz, városokhoz, kapcsolódó mobilitáshoz és gyártáshoz kapcsolódnak. A vállalat rendkívüli szaktudással rendelkezik az érzékelők technológiájában, a hálózatba kapcsolt szoftverek és szolgáltatások területén, valamint saját IoT felhőszolgáltatásában. Bosch ügyfeleinek egyetlen forrásból kínál teljes körű, hálózatba kapcsolt megoldásokat. A Bosch csoport stratégiai célja az olyan termékek és megoldások fejlesztése, amelyek elősegítik a hálózatba kapcsolódást és alkalmazzák mesterséges intelligenciát (MI). Csoportjának termékei és szolgáltatásai az életminőséget javító megoldásokat nyújtanak, amelyek összhangban vannak az "Életre tervezve" szlogennel. A Bosch csoport magában foglalja a Robert Bosch GmbH-t, valamint közel 440 leányvállalatát és regionális vállalatát, amelyek közel 60 országban működnek. Az értékesítési és szolgáltatási partnerek hozzájárulnak a Bosch globális jelenlétéhez, amely szinte az összes országot magában foglalja. A vállalat jövőbeli növekedése az innovatív megoldásokon alapul (<https://www.bosch.hu/>).

A Bosch márka hosszú múltra tekint vissza Magyarországon, hiszen jelenlétét 1898-ban kezdte. Az 1991-ben újraalapított regionális kereskedelmi kft. mára jelentős cégcsoporttá nőtte ki magát. A Bosch csoport Magyarországon nyolc önálló vállalatot foglal magában, amelyek

közösen és szoros együttműködésben működnek. Ennek eredményeként a Bosch Magyarországon az egyik legnagyobb külföldi ipari munkaadóvá vált. Az egyes gyártó, kereskedelmi és fejlesztési egységekhez tartozó kereskedelmi és szervizhálózat országszerte kiterjedt és könnyen elérhető (<https://www.bosch.hu/>).

A cég magyarországi története 1898-ban vette kezdetét, amikor Robert Bosch megbízta Dénes Ede mérnököt a Bosch termékek értékesítésével az Osztrák-Magyar Monarchia területén. A Bosch Róbert Kft. 1918-ban alapították. A II. világháborút követően a kft.-t szovjet csapatok foglalták el, majd államosításra került, és a vállalat új nevet kapott: Autóvillamossági Felszerelések Gyára. A magyarországi cég történetének meghatározó lépése a Robert Bosch Kft. megalapítása volt 1991-ben. Ettől kezdve a fejlődés folyamatosan zajlott. 1998-ban Hatvanban megalapították az első magyar egységet a Robert Bosch Elektronika Kft. néven, ami jelenleg is az ország legnagyobb egysége. Ezt követte 2001-ben a Bosch Rexroth Hajtás- és Vezérléstechnika Kft. megalapítása, majd a miskolci üzem átadása 2003-ban. A cég elnyerte az "Év Beruházója" címet 2005-ben az intenzív kutatás-fejlesztési munkájáért. A különböző gyártó, kereskedelmi és fejlesztési egységekhez tartozó széles körű kereskedelmi és szervizhálózat az ország egész területén elérhetővé vált. (Miskolczi , 2013.).

A Bosch Csoport telephelyei Magyarországon a 3. ábra szemlélteti.

3. ábra A Bosch csoport Magyarországon

Forrás: (<https://infovilag.hu>, 2018.)

- Budapest: - Értékesítési és Autóipari Fejlesztési Központ (Bosch Rexroth Kft., Bosch Rexroth Kft., BSH Kft.)

- Eger-Maklár –pneumatikus alkatrészek gyártása (Robert Bosch Automotive Steering Kft., Automata Steering Column Kft.)
- Hatvan – Autóelektronika gyártás (Robert Bosch Elektronika Kft.)
- Miskolc –Elektromos kéziszerszámok gyártása és termékfejlesztése (Robert Bosch Energy and Body Systems Kft., Robert Bosch Power Tool Kft.) (<https://www.bosch.hu>)

A miskolci Bosch kéziszerszámgyára innovációs területen dolgozik, kerti- és barkácseszközök mellett ipari szerszámokat is fejlesztve. A magyarországi Bosch mérnökei az automatizált vezetés és elektromos mobilitás terén kutatnak és fejlesztenek. Egerben elektromos kormányrendszerek fejlesztésével foglalkoznak, és tavaly két elektromobilitási projektet is bejelentettek konzorciumi együttműködésben. A Budapesti Fejlesztési Központ tovább bővült és új generációs fejlesztéseket hajt végre. A cég gyártási kapacitása is folyamatosan nő, például az Egerben és Makláron működő Bosch Automotive Steering Kft. elektromos kormányműveket gyárt az autóiiparban. A hatvani Robert Bosch Elektronika Kft. a világ legnagyobb radargyártója, valamint a Bosch-csoport legnagyobb motorvezérlőegység-szállítója. A miskolci Robert Bosch Energy and Body Systems Kft. pedig elektromos járműalkatrészeket gyárt, például eBike-rendszereket. A Bosch fő célja az életminőség javítása és környezetbarát technológiák kifejlesztése (<https://infovilag.hu>, 2018.)

4. ábra Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. – Hatvan

Forrás: (<https://www.bosch.hu>, 2023.)

A hatvani gyár története 1998-ban vette kezdetét, amikor a város infrastrukturális előnyei és a kedvező munkaerőköltségek miatt választották ezt a helyszínt. A közeli főváros vonzotta a munkavállalókat, és az autópálya közelsége logisztikai előnyt jelentett. A gyárat tovább

erősítette, hogy két fontos szolgáltató, a Mader Logistik és a Horváth Rudolf Intertransport Kft. is a gyár szomszédságában telepedett meg. A területen alacsonyak voltak a telekárak, és az olcsó munkaerő miatt a termelési költségek is versenyképesebbek voltak. A hatvani gyár a Bosch stuttgarti telephelyének magyarországi képviselője. Kezdetben az ABS vezérlők és sebességváltómű-vezérlők gyártásával kezdődött a termelés, majd kibővült a Reutlingen-ből érkező műszerfalak gyártásával. Ma 4 csarnokban, 46 gyártósoron készítenek kiemelkedő minőségű autóelektronikai alkatrészeket. Ezek közé tartoznak az ESP érzékelők és az elektromos vezérlőegységek, amelyek a légzsákokhoz, fékekhez, sebességváltókhoz, valamint dízel és benzines motorokhoz tartoznak. A csarnokokban összesen 5 különböző gyártórészleg működik: MSE1, MSE2, MSE3, MSE4 és MFC (Miskolczi , 2013.).

A magyarországi Bosch csoport a 2017-es verseny után 2020-ban ismét a „Legjobb menedzsmentfolyamatok” kategóriában ért el kiváló eredményt. Ez a kategória a termelési és támogató folyamatok hatékonyságát és eredményességét értékeli, valamint vizsgálja, hogy a részfolyamatok milyen hatékonysággal járulnak hozzá a vállalat egészének működéséhez. A hatvani vállalat kiemelte, hogy az elmúlt években a preferált szállítási koncepciók következetes bevezetése, a logisztikai tervezés szigorú ellenőrzése és az optimalizált tervezési paraméterek voltak a siker kulcsfontosságú elemei ezen a területen. Másik elismerést is kaptak a Beszállítói kapcsolatok kategóriában, ahol a beszállítókkal való kapcsolattartást, a beszállítói minőség ellenőrzését, az új kapcsolatok kialakítását és az együttműködés támogatását értékelték. A vállalat az elmúlt évek során jelentős fejlesztéseket hajtott végre a beszállítói kapcsolatok területén, amelyek pozitív hatással voltak a rugalmasságra, a logisztikai költségekre és a készletek mennyiségére - mondta Wolfgang Stein. A Robert Bosch Elektronika Kft. 1998-ban alakult Hatvanban, és ez a gyár a világ legnagyobb gyártóközpontja a Bosch csoport gépjármű-elektronika részlegének. Az elmúlt évtizedekben a hatvani telephelyen készült különböző elektronikákkal világszerte több százmillió járművet szereltek fel. A vállalat stratégiai célja az, hogy továbbra is aktív szerepet vállaljon az automatizált, balesetmentes és környezetbarát autózás jövőjében a munkavállalói szakértelem és a csúcstechnológiát képviselő gyártási megoldások folyamatos fejlesztésével (Varga , 2020.).

2 Saját vizsgálat

A szakirodalmi áttekintés után, ebben a részben röviden bemutatom a kutatásom témáját. Ismertetem, hogy miért releváns a kutatás a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. és Hatvan városa szempontjából. Ebben a fejezetben részletesen bemutatom Hatvan városát, az ottani gazdaságot és társadalmi környezetet. Meghatározom a kutatásom célját, rávilágítok arra, hogy milyen módszereket alkalmaztam a kutatásban Itt mutatom be a kutatás során összegyűlt adatokat és azok elemzését. Végezetül ismertetem a kutatás legfontosabb eredményeit, és megfogalmazom a következtetéseimet.

2.1 Kutatási célok, kutatási kérdések és hipotézisek

Ebben a fejezetben megfogalmazom a kutatás célját, és bemutatom a kulcsfontosságú kutatási kérdéseket, amelyekre választ kerestem a kutatásom során. Emellett ismertetem a hipotéziseket, amelyek iránymutatóként szolgálnak a vizsgált témával kapcsolatos elméletek és elképzelések alátámasztására/ megcáfolására.

Kutatási célok:

A kutatásom átfogó célja a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. hatvani jelenlétének társadalmi és gazdasági hatásainak feltárása és elemzése Hatvan városára. Arra törekszem, hogy bemutassam, milyen hatásokat gyakorol a vállalat a helyi közösségre és a gazdaságra, valamint felmérjem a jelenlétének hosszú távú előnyeit és kihívásait.

Kutatási kérdések:

Dolgozatom főbb kutatási kérdései:

1. Milyen társadalmi hatásai vannak a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft.-nek Hatvan városára az elmúlt évtizedek során?
2. Hogyan járult hozzá a vállalat a helyi gazdaság fejlődéséhez, munkaerőpiachoz és infrastruktúrájához?

Hipotézisek:

Kutatásom során a szakirodalom részletesebb ismerete alapján az alábbi két hipotézist szeretném igazolni vagy megcáfolni.

1. A Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. jelenléte pozitív társadalmi hatásokkal járt Hatvan városára.

2. A vállalat jelentősen hozzájárult a helyi gazdaság növekedéséhez, a munkahelyteremtés és az infrastrukturális fejlesztések révén.

2.2 A vizsgálat tárgya és helyszíne

Az alábbi fejezetben értelmezem a kutatásom tárgyát, amely a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. jelenlétének és tevékenységének hatásainak vizsgálatára összpontosít Hatvan városára, különösen hangsúlyozva a társadalmi és gazdasági vonatkozásokat az elmúlt évtizedek során. Hatvan település a kutatás helyszíne és a kutatás mondanivalója szempontjából kulcsfontosságú, hogy megértsük ezen térség jelentős vonatkozásait. Az alábbiakban bemutatom a térségi jellemzőket, amelyek nélkül a kutatás lényege nehezen érthető.

Térségi jellemzők:

Hatvan városa régióként fontos szerepet játszik Magyarországon. E hely földrajzi elhelyezkedése, történelmi háttere és gazdasági potenciálja egyaránt fontos a Robert Bosch Kft. jelenlétének és tevékenységének értékeléséhez. A város központi elhelyezkedése az országban és közlekedési infrastruktúrája miatt ideális választás a vállalat számára, így a térségi közösség és a vállalat közötti kapcsolatok évek óta meghatározóak.

A kutatás céljai és irányvonalai:

A kutatás elsődleges célja a Robert Bosch Kft. jelenlétének és tevékenységének következményeinek feltárása Hatvan városában. Az elmúlt évtizedekben a vállalat tevékenysége nyomán bekövetkezett társadalmi és gazdasági változások részletes elemzésével azt próbálom megérteni, hogy a vállalat gyakorol-e társadalmi hatást a helyi közösségre. Az elemzés alapján képet alkothatunk a vállalat gazdasági hozzájárulásáról, mint munkahelyteremtő és beszállítói kapcsolatok kialakítója. Emellett értékelem a vállalat társadalmi felelősségvállalását, amely magában foglalja az oktatás, kultúra, sport és közösségi kezdeményezések támogatását.

Összességében a kutatás hozzájárulhat a Robert Bosch Kft. és Hatvan városa közötti kapcsolatok jobb megértéséhez. Ezen túlmenően lehetőséget teremthet a vállalat és a helyi közösség közötti együttműködés javítására és erősítésére, amely hosszú távon előnyös mind a vállalatnak, mind a városnak.

Kutatásom tárgya a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. jelenlétének és tevékenységének hatásainak vizsgálata Hatvan városára, különös hangsúlyt fektetve a társadalmi és gazdasági vonatkozásokra az elmúlt évtizedek során. A vizsgálatom helyszíne Hatvan település. Mivel a kutatásom mondanivalója a térség néhány alapvonásának ismertetése nélkül nem igazán értelmezhető, ezért először bemutatom a lényegesebb térségi jellemzőket.

Heves vármegye Magyarország északkeleti területén található és szomszédos Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest megyével. A vármegye földrajzi elhelyezkedése a középhegység és az Alföld határán található, ami gazdag változatosságot kölcsönöz a környéknek és szorosan meghatározza a mezőgazdasági tevékenységet. Az éghajlati adottságok elsősorban zöldség-, gyümölcs- és szőlőtermesztésre kedvezőek. Heves vármegye két természeti tájegység határán fekszik: az Északi-középhegység és az Alföld. A vármegye folyói közé tartozik a Mátra nyugati oldalán húzódó Zagyva, valamint a keleti oldalon található Tarna, a Mátra és a Bükk határán futó Eger patak és a Laskó. A délkeleti határt a Tisza és a Tisza-tó jelöli ki. Heves vármegye területén összesen 121 település található, ebből kilenc város, a vármegyeszékhely pedig Eger városa (Heves Megyei Önkormányzati Hivatal - Heves Megye Településfejlesztési ügynökség, 2023.), (www.hevesmegye.hu, 2023.).

Hatvan város a Mátra déli lejtőjén található, az Alföld északi peremén fekszik, a Zagyva folyó mindkét partján. A város közigazgatási területe három kistájat is magában foglal: a Hatvani-sík kistájat, a Cserhátalja kistájat és a Nyugati-Mátraalja kistájat. Hatvan déli és nyugati része egy sík területen helyezkedik el, míg a város északi és északkeleti területein a terep enyhén dombos. A Zagyva folyó jelentős szerepet játszott a terület kialakításában, hordalékával feltöltötte a mélyebb területeket. A városnak kiemelkedően jó minőségű termőföldjei vannak. A területen fellelhető talajtípusok közé tartoznak a savanyú vályog- és agyagtalajok, meszes humuszszegény homoktalajok, valamint sekély termőrétegű talajok. A Hatvani-sík kistáj területén egykor sokféle természetes vegetáció fordult elő, de napjainkban ezeket szántóföld, ültetvények és infrastrukturális elemek váltották fel. A leggyakrabban termesztett növények közé tartozik a búza, a cukorrépa és a paradicsom, de a terület alkalmas gabona és zöldségtermesztésre is („ITS 2014 Konzorcium” tagjai:, 2014).

2.3 Kutatási módszerek és a minta bemutatása

Összetett módszertant alkalmaztam. A cég működésével kapcsolatban számos dokumentum áttanulmányozására sor került. Ugyancsak szükség volt statisztikai adatok elemzésére is, amivel Hatvan általános társadalmi, gazdasági állapotáról kívántam helyzetképet festeni.

Kutatásom során kérdőíves felmérést is végeztem Hatvan város lakossága körében. Célom az volt, hogy megismerjem a vállalat gazdasági és szociális hatásait és annak ismeretét Hatvan lakossága körében. Egyrészt papíralapú kérdőíveket osztottam ki, különösen az idősebb generáció képviselői számára, és személyesen gyűjtöttem be azokat. Másrészt online kérdőívek segítségével értem el a válaszadók többségét. Az online kitöltési lehetőséget helyi közösségi csoportokban is népszerűsítettem, ezáltal szélesebb körben érhetővé téve a kérdőívet. A papíralapú kitöltés esetén személyes kapcsolatok révén jutottam el több válaszadóhoz, ezzel is kívánva növelni a kutatás reprezentativitását és azok elérhetőségét, akik nem tudtak online kitöltést választani.

Az online kérdőív 2023. június 1-jétől szeptember végéig (összesen 4 hónap) volt elérhető. Összesen 92 válaszadó töltötte ki a kérdőívet, melyből 86-an online, míg 7 fő személyesen adta vissza a kitöltött kérdőívet. A személyes találkozók lehetőséget teremtettek mélyebb beszélgetések lefolytatására, ami segített a válaszadók véleményének jobb megértésében és feltárásában.

2.4 Eredmények

Ebben a fejezetben a kutatásom eredményeit foglalom össze. Részletesen bemutatom mindazt az információt, amit a kutatás során összegyűjtöttem. Elemzéseket végzek majd levonom a következtetéseimet.

2.4.1 Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. kapcsolata Hatvan városával

Az alábbi részben részletesebben vizsgálom, hogy a Robert Bosch Kft. milyen módon működik együtt Hatvan városával, és hogyan terjeszti ki hatását a gyártási tevékenységeken túlmenően.

A Robert Bosch Kft. és Hatvan városa közötti együttműködés sokrétű. A vállalat számára nem csupán a termelés, hanem a közösségi felelősségvállalás és a városi kapcsolatok erősítése is kiemelkedően fontos. Az alábbiakban bemutatom, hogyan alakul ez az együttműködés.

Oktatási partnerség:

Az egyik kiemelkedő területe a Bosch és Hatvan közötti együttműködésnek az oktatás. A vállalat részéről szoros partnerség alakult ki a helyi oktatási intézményekkel, ideértve a középiskolákat és a felsőoktatási intézményeket is. A cég támogatja a STEM-oktatást (természettudomány, technológia, mérnöki és matematika), valamint mérnökképzést a helyi fiatalok számára. Az oktatási programok és támogatások segítik a diákokat abban, hogy magas szintű technológiai ismereteket szerezzenek, és felkészüljenek a munkaerőpiacra való belépésre.

Felsőoktatási képzés indítása

A Robert Bosch Elektronika Kft. közreműködésével és a Hatvan Város Önkormányzatának kezdeményezésére Hatvanban felsőoktatási képzés indult. Ezt az intézményt a Hatvan Város Önkormányzata által teljes egészében tulajdonolt HATVANI MÉDIA és Rendezvényszervező Nonprofit Közhasznú Kft. működteti, szoros együttműködésben a Budapesti Gazdasági Egyetemmel és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemmel. A Képzési Központ két fontos képzési lehetőséget kínál:

- Gazdálkodási és Menedzsment Felsőoktatási Szakképzést digitális üzleti szolgáltatások specializációjával, ami a Budapesti Gazdasági Egyetem Külkereskedelmi Karának kihelyezett programja.
- Villamosmérnöki BSc képzést, mikroelektronikai tervezés és gyártás specializációjával, amely az önköltséges képzési programja a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Karának, jelenleg a Robert Bosch Elektronika Kft. dolgozóinak szól (Hatvani Közösségi Felsőoktatási Képzési Központ, 2023.).

5. ábra Alapkő letétel (2014)

Forrás: (www.autotechnika.hu, 2023.)

Szakmai képzési program

Több mint 100 éve, 1913. április 1-jén hozta létre Robert Bosch a vállalatánál az első tanműhelyt. Ma több mint 6,100 fiatal vesz részt világszerte a Bosch szakmai képzési programjaiban, amelyeket a Bosch-modell alapján több mint 20 országban sikeresen alkalmaznak. A Bosch 15 éve indította el a duális képzést Hatvanban, ahol 2020-ban egy új oktatási központot nyitnak majd a hatvani telephelyen. A központban évente 56 hallgatót oktatnak majd. A Bosch Hatvanban aktívan támogatja az oktatást és az oktatási intézményeket. Generációs gondoskodás részeként több óvodai csoportot indítottak a Bosch támogatásával, valamint egy általános iskolai osztályt is létrehoztak. A Bosch együttműködik magyarországi műszaki felsőoktatási intézményekkel és támogatja az oktatást. Az épülő Tréning Centrum célja az, hogy a hatvani Bosch gyárat az autóelektronikai képzés központjává emelje. A Bosch elkötelezett a minőségi képzés és a szakmai fejlődés mellett, és saját munkatársait is meghívja a központba a szakmai kompetenciák fejlesztése érdekében. A Robert Bosch Elektronika Kft. dinamikus fejlődött az elmúlt évek során, ma a régió legnagyobb munkaadója és a Bosch legnagyobb autóelektronikai gyára Hatvanban. Különböző termékcsoportokat gyártanak, és folyamatosan bővítik a gyártási palettát. A Bosch aktívan részt vesz az oktatás támogatásában és az új generációk képzésében (www.autotechnika.hu, 2023.)

Munkaerő-piaci kapcsolatok: A Bosch hosszú távú tervekkel jelen levő vállalat a városban, és fontos szereplője a helyi munkaerőpiacnak. A gyárban folyó képzési programok és a munkatársak folyamatos továbbképzése révén a cég hozzájárul a helyi munkaerő képzéséhez és fejlesztéséhez. A vállalatnak aktív kapcsolatai vannak a helyi oktatási intézményekkel, és a diákok számára gyakornoki és tanulói programokat kínál.

Okoslabor létrehozása

Hatvanban átadtak egy modern Ipar 4.0-s laboratóriumot, amely a Bosch, a Budapesti Gazdasági Egyetem (BGE) és Hatvan városa együttműködésének eredménye. A laboratórium olyan technológiákat kínál hallgatóknak, mint a mesterséges intelligencia és az okosgyártás, hogy fejlesszék digitális kompetenciáikat. A Bosch hatvani gyárának gazdasági ügyvezető igazgatója, Arne Ziegenbein kiemelte, hogy a labor segíti a hallgatókat versenyképes tudással felkészülni a munkaerőpiacra. A laborban Ipar 4.0-s technológiákat mutatnak be, amelyek a valóságban is alkalmazottak, és segítik a mesterséges intelligenciával kapcsolatos készségek fejlesztését. A Hatvani Községi Felsőoktatási Képzési Központban található labor többek között RFID-olvasókat és szimulációs készleteket is használ. Az intézmény fontos szerepet

játszik a hatvani Bosch dolgozóinak továbbképzésében és az utánpótlás-nevelésben. Az 1996-ban alapított hatvani gyár a Bosch csoport gépjármű-elektronika részlegének legnagyobb gyártó központja a világon, és ötezer munkavállalót foglalkoztat. A gyárban olyan termékeket gyártanak, mint vezérlő elektronikák, szenzorok, radarok és kamerarendszerek, amelyek hozzájárulnak a biztonságos és energiahatékony vezetéshez (Boschmediaservice, 2023.).

Társadalmi felelősségvállalás:

A Bosch Hatvanban nem csupán munkahelyteremtőként, hanem a közösségi élet fontos részeként is tevékenykedik. A vállalat részt vesz különböző helyi közösségi és környezetvédelmi projektekből. A társaság és munkatársai számára az adományozás és önkéntesség is fontos, és aktívan részt vesznek különböző kezdeményezésekben, amelyek segítik a helyi közösséget.

Társadalmi Felelősségvállalás Díj:

2009-2010-ben Hatvan városában a TÁMOP 5.5.3-as pályázati program 44 millió forintos forrásból segítette nonprofit szervezetek fejlesztését. A Kárpátok Alapítvány és a Heves Vármegyei Kereskedelmi és Iparkamara közösen szervezte a programot. Az "Ipari vállalkozások és a civilek összefogása a társadalomért" című rendezvény Hatvanban zajlott, ahol a Robert Bosch Elektronika Kft. kapta meg az első Társadalmi Felelősségvállalás Díjat, amit a helyi civil szektor és a vállalati szektor közötti pozitív együttműködés elismeréseként adtak át. Az esemény célja az volt, hogy ösztönözze a civil szervezeteket és vállalatokat közös megoldások keresésére és az együttműködés elősegítésére a közösség javára. Thomas Schöenberg, a Robert Bosch Elektronika Kft. gazdasági ügyvezető igazgatója kifejezte az elkötelezettségüket az oktatás és közösségi fejlesztés iránt, és hangsúlyozta, hogy a vállalat továbbra is támogatja az ilyen kezdeményezéseket. Az e-Kvíz játékot a Damjanich János Szakközépiskola nyerte, amely egy „mini-gyártósor” felújítására kapott lehetőséget a Bosch támogatásával (www.nonprofit.hu, 2023.).

Önkéntesség:

A hatvani Bosch munkatársai 2015-ben sikeresen felújítottak egy játszóteret. A gyerekek a játszótéri játékokat és egyéb elemeket festették át, míg a felnőttek cserjéket ültettek, fákat gondoztak, és a foci pályát rendbetették. A Bosch korábban már ötmillió forinttal támogatta a játszótér építését. Most, mintegy 1 millió forint értékű felújítási támogatással és a munkatársak önkéntes munkájával, a játszótér visszanyerte eredeti szépségét. A Bosch elkötelezett a

társadalmi felelősségvállalás iránt, és rendszeresen támogatja különböző programokat és kezdeményezéseket. A vállalat bátorítja munkatársait, hogy önkéntes tevékenységekkel segítsék mások életét és környezetüket. Az önkéntesség lehetővé teszi az emberek számára, hogy pozitív közösség részévé váljanak és boldogabb életet éljenek. A Bosch továbbra is elkötelezett a hatvani közösség támogatása mellett, és folytatja társadalmi felelősségvállalási erőfeszítéseit (www.boschmediaservice.hu, 2023.).

Gazdasági fejlesztés:

A Bosch jelenléte Hatvan városában gazdasági előnyökkel jár. A vállalat magas szintű technológiai know-how-val rendelkezik, és a helyi beszállítói hálózattal is együttműködik. Ez hozzájárul a város gazdasági fejlődéséhez és munkahelyteremtéshez.

Beruházások:

A Bosch csoport beruházást hirdetett a hatvani Robert Bosch Elektronika Kft.-nél, ahol autóiipari elektronikai alkatrészeket gyártanak. A 9,6 milliárd forintos fejlesztés új, modern gyártóberendezéseket hoz majd a telephelyre. A beruházás célja a következő generációs autóvezérlők és érzékelők előállítás, amelyek nélkülözhetetlenek az automatizált vezetéshez. A magyar állam 1,2 milliárd forint vissza nem térítendő támogatást biztosít a projekt számára 2020 végéig. A hatvani Bosch-gyár fizikai dolgozói már élvezik a 14,5% béremelést a korábbi megállapodás alapján. A Bosch már eddig is jelentős szereplő volt Magyarországon, ahol új generációs elektromos és hibrid autókhoz nélkülözhetetlen alkatrészeket gyártott (www.index.hu, 2019.).

Kutatás és innováció: A Bosch nemcsak a gyártásban, hanem a kutatás és innováció területén is aktív Hatvanban. A vállalat az új technológiák és termékek fejlesztésében vesz részt, és a helyi mérnökök számára is lehetőségeket kínál a kutatásban való részvételre.

Fejlesztések:

A Bosch csoport továbbfejleszti hatvani autóiipari elektronikai alkatrészek gyártását, és a vállalat stratégiai elkötelezett Magyarország mellett. A gyártókapacitás bővítése az új technológiák és az autonóm járművek iránti növekvő igényre válaszul történik. A Bosch megközelítése az, hogy az új technológiák korszakában a versenyképesség és a munkahelyek megőrzése kulcsfontosságú. A vállalat a kutatás-fejlesztésre is jelentős összegeket fordít Magyarországon, és tervezi, hogy a jelenlegi kihívásokra alkalmazkodva megőrzi

munkavállalóinak egészségét. A Bosch kulcsszerepet játszik az új technológiák fejlesztésében, és beruházásokkal támogatja a magyarországi telephelyeket (Szűcs, 2020.).

A Bosch erősíti elektromobilitással kapcsolatos tevékenységét Magyarországon, Budapestet tervezi a régió elektromos- és hibrid hajtásláncok fejlesztési központjává. A vállalat már gyárt elektromos hajtásokat és alkatrészeket Magyarországon, és új innovációs központot épít, amely az elektromobilitás kutatás-fejlesztését fogja támogatni. A Bosch elkötelezett a fenntartható elektromobilitás iránt, és a magyarországi fejlesztéseket az egyetemekkel is együttműködve végzi. Több projektben dolgoztak az elektromobilitás területén, és fontos előrelépést értek el. A Bosch csoport folytatja beruházásait és kutatásait Magyarországon, beleértve az elektromos járművekhez szükséges alkatrészek gyártását. A hatvani Robert Bosch Elektronika Kft. további e-mobilitáshoz kapcsolódó alkatrészeket fog gyártani. A Bosch továbbra is elkötelezett a régió iránt és a fenntartható, elektromos mobilitás terén folytatja kutatás-fejlesztési tevékenységét (www.hirado.hu, 2022.).

Összességében kijelenthetjük, hogy az együttműködés Hatvan városával tehát több dimenzióban is jelentős. A Bosch nemcsak munkahelyeket teremt és gazdasági szereplőként aktív, hanem a társadalmi felelősségvállalás és az oktatási partnerség révén is pozitív hatást gyakorol a városra és annak lakosságára.

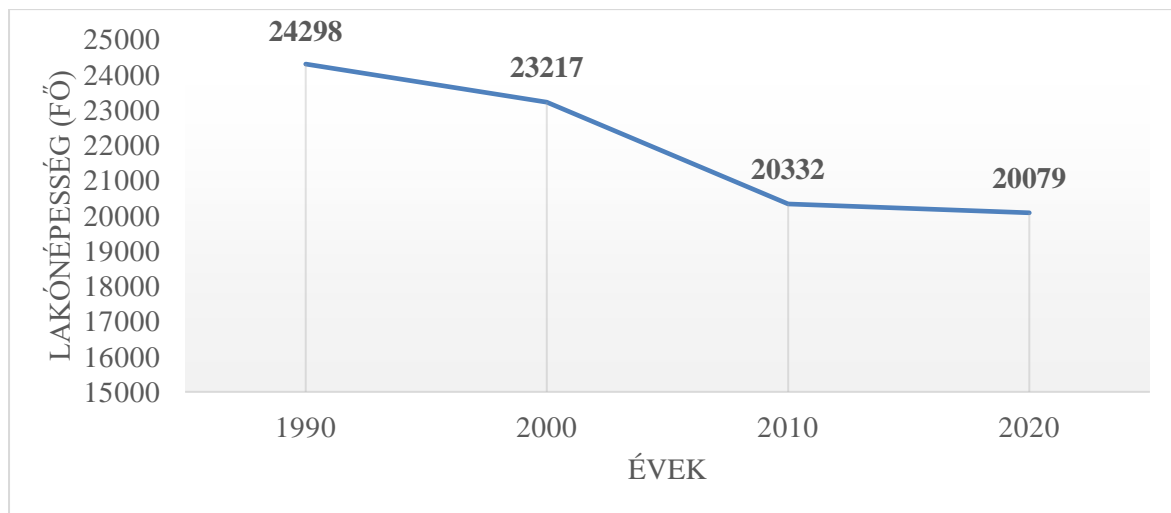
2.4.2 Hatvan gazdasági és társadalmi mutatóinak elemzése

A következő részben részletesen elemezem Hatvan város gazdasági és társadalmi mutatóit. A város gazdasági helyzete, munkaerőpiacának jellemzői, valamint a társadalmi jelenségek és kihívások mind fontos szempontok lesznek.

A (6. ábrán) látható Hatvan város lakónépességének változása 1990, 2000, 2010 és 2020 években. A város lakónépessége a vizsgált években folyamatos csökkenést mutat. Míg 1990-ben Hatvan lakónépessége 24.298 fő volt, addig 2020-ban már csak 20.079 fő.

6. ábra Hatvan lakónépességének változása, 1990, 2000, 2010, 2020

Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés

Hatvan város lakosságának folyamatos csökkenése az elmúlt évtizedekben olyan demográfiai és társadalmi trendet mutat, amely fontos a város jövője szempontjából. Az általam bemutatott adatok alapján látható, hogy Hatvan lakónépessége az elmúlt harminc év során számottevően csökkent. Ez a változás számos tényezőre vezethető vissza.

1990-ben Hatvan városa még 24.298 lakost számlált, ami 2020-ra már csak 20.079 fő volt. Ez azt mutatja, hogy a város természetes szaporodása, vándorlási egyenlege egyelőre nem fordította meg a kedvezőtlen demográfiai folyamatot, bár a népességvesztés üteme határozottan lecsökkent.

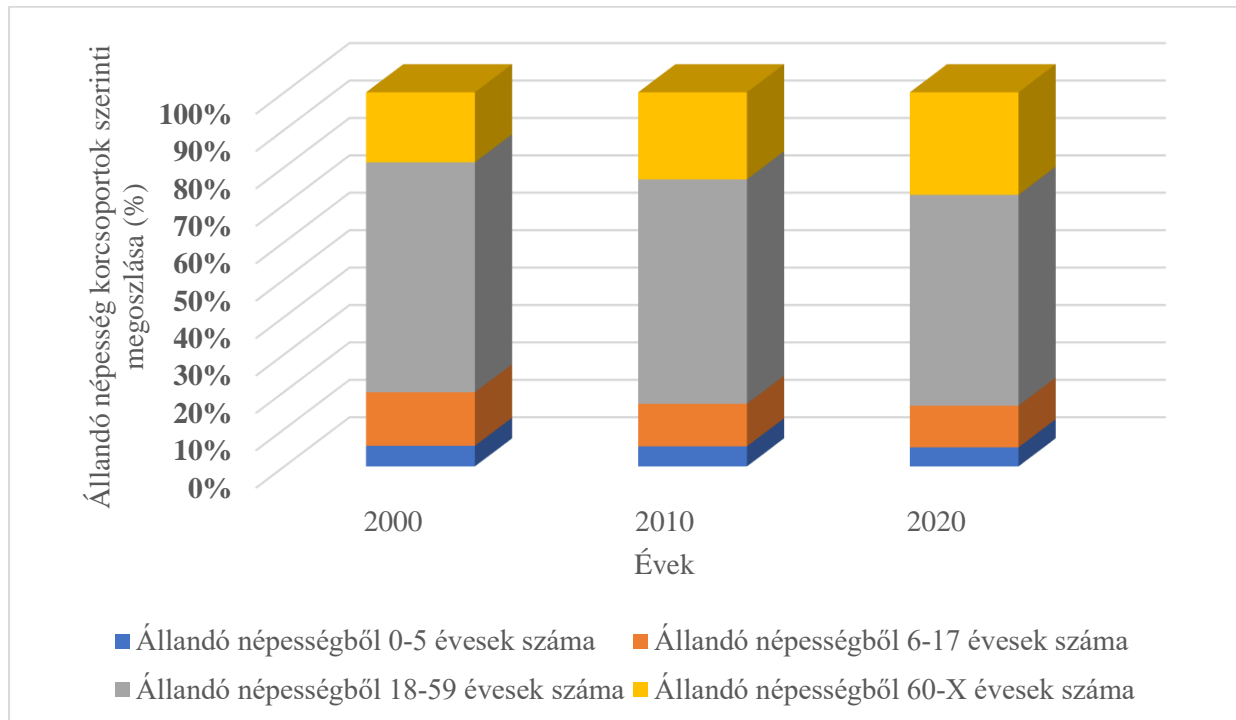
A lakosságcsökkenés több tényező eredménye. A fiatalabb generációk elvándorlása, valamint az idősebb generációk elöregedése is hozzájárulhatott a lakosság csökkenéséhez.

A város vezetésének és a helyi közösségnek fontos lehet ezeket a tendenciákat figyelemmel kísérnie és olyan intézkedéseket hoznia, amelyek elősegítik a város népességének megtartását. Itt fontos azonban megjegyezni, hogy a lakosság csökkenése mellett, a hirtelen fellépő lakosságnövekedés is gazdasági, társadalmi és infrastrukturális kihívásokat hordoz magában, amelyeket csak megfelelő stratégiákkal és beruházásokkal lehet kezelni.

A (7. ábra) mutatja, hogyan alakult Hatvan városában az állandó népesség változása korcsoportok szerinti megoszlása 2000, 2010 és 2020 években. A vizsgált éveken a népesség nagyrészt az állandó népességből a 18-59 évesek száma tette ki. Az állandó népességből az idősebb korosztály (60-x évesek) egyre növekedett a vizsgált években, míg a fiatal korosztály (0-17 évesek) száma pedig folyamatosan csökkent. Ez egy elöregedő társadalmi struktúrát jelöl.

7. ábra Hatvan állandó népességének korcsoportok szerinti megoszlása (%), 2000,2010,2020

Forrás: KSH adatok alapján saját szerkesztés

Az általam bemutatott adatok alapján látható, hogy Hatvan városának népességi struktúrája az elmúlt évtizedek során számos változáson ment keresztül, amelyekre érdemes odafigyelni a város társadalmi és demográfiai fejlődése szempontjából.

Az állandó népesség korcsoportok szerinti megoszlása kiválóan tükrözi a város demográfiai folyamatait. A vizsgált években az állandó népesség többségét a 18-59 éves korosztály alkotta. Ez az aktív munkaképes korosztály, és a város gazdaságának és munkaerőpiacának szempontjából rendkívül fontos. Az ilyen korosztályú lakosok hozzájárulnak a gazdasági fejlődéshez, mivel munkaerőpiaci résztvevők és fogyasztók is egyben.

Azonban az adatok azt mutatják, hogy az idősebb korosztály (60 év feletti) száma folyamatosan nőtt a vizsgált évek során. Ez azt sugallja, hogy a város népessége előregszik, és egyre többen tartoznak az idősebb generációba. Ez demográfiai kihívásokat is hordoz magában, mivel az idősebb lakosok egészségügyi és szociális szükségletei növekedhetnek.

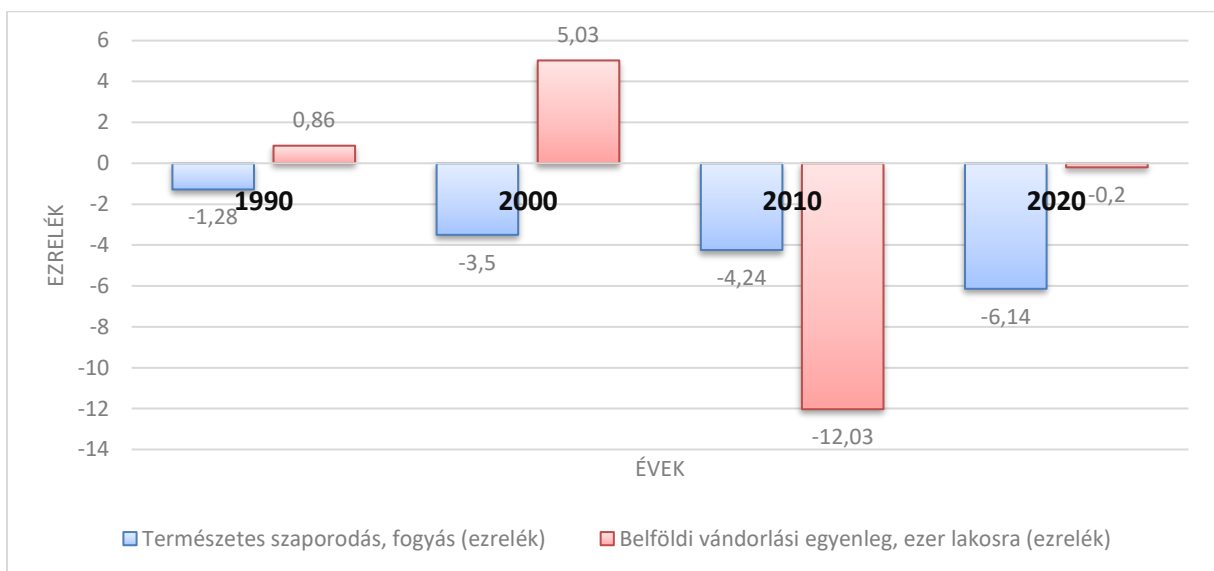
Ugyanakkor a fiatal korosztály (0-17 évesek) száma folyamatosan csökkent. Ez a tendencia azt mutatja, hogy kevesebb gyermek születik a városban. Ez hosszú távon hatással lehet az oktatási és szociális szolgáltatások igénybevételére, valamint az iskolai infrastruktúrára.

Összességében a város előregedő társadalmi struktúrájának értelmezése azt mutatja, hogy Hatvan városa számos demográfiai kihívással néz szembe. Fontos lehet a városvezetés számára, hogy megértse ezeket a változásokat, és alkalmazkodó intézkedéseket hozzon annak érdekében, hogy a város továbbra is fenntartható és prosperáló maradjon a jövőben.

A (8. ábrán) látható Hatvan város természetes szaporodása/fogyása ezrelékben, továbbá a belföldi vándorlási egyenleg 1990, 2000, 2010 és 2020 években.

8. ábra Hatvan természetes szaporodás, fogyás (ezrelék), Belföldi vándorlási egyenleg ezer lakosra (ezrelék), 1990, 2000, 2010, 2020

Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés

A természetes szaporodás/ fogyás mutatója azt méri, hogy a születések és a halálozások aránya együtt miként alakul. A belföldi vándorlási egyenleg azt mutatja, hogy mi az egyenlege a városba beköltözőknek és az onnan kiköltözőknek.

A belföldi vándorlási egyenleg változó volt a vizsgált években. 1990 és 2000 években az odavándorlás volt tapasztalható (1990-ben 0,86 ezrelék, 2000-ben 5,03 ezrelék). 1990 és 2000 között az odavándorlás volt a domináns trend Hatvanban, amikor is az odavándorlók száma nagyobb volt, mint az elvándorlóké. 1990-ben az odavándorlási mutató 0,86 ezrelék volt, ami azt jelzi, hogy a város vonzó volt az új lakosok számára.

Azonban 2010-től a vándorlási egyenleg megváltozott. Ebben az időszakban az elvándorlás aránya nagyobb volt, mint a bevándorlásé. Kiemelkedően magas volt 2010-ben, amikor az elvándorlás ezer lakosra -12,03 ezrelék volt. Ez azt mutatja, hogy többen hagyták el a várost, mint amennyien odaköltöztek. Igaz 2020-ban már csekély mértékű a vándorlási veszteség.

1990-ben Hatvan városában a természetes fogyás -1,28 ezrelék volt, ami azt jelentette, hogy a halálozások száma meghaladta a születések számát, de az elmozdulás még nem volt drasztikus.

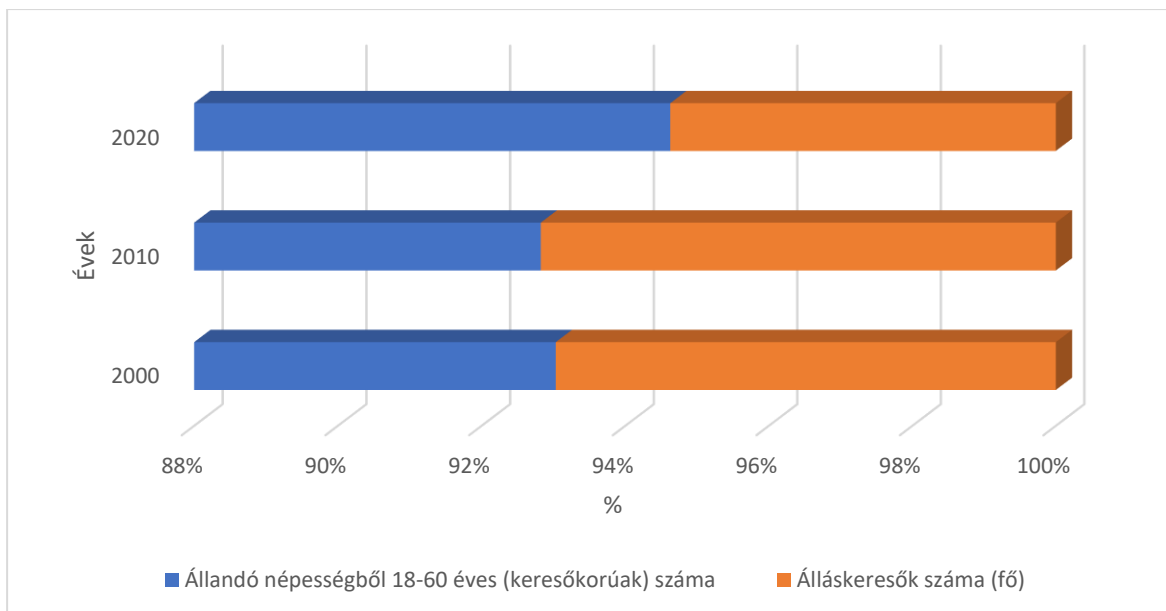
Azonban az évek során a természetes fogyás mutatója nőtt, és 2020-ra elérte a -6,14 ezrelék értéket. Ez azt mutatja, hogy a városban a halálozások száma számottevően meghaladja a születéseket, és ennek komoly demográfiai hatásai lehetnek. A növekvő természetes fogyás azt is jelezheti, hogy a lakosság egyre inkább elöregszik, ami kihívást jelenthet az egészségügyi és társadalombiztosítási rendszerek számára.

Ezen adatok összefoglalva azt mutatják, hogy Hatvan városa a vizsgált évek alatt demográfiai és népességi változásokon ment keresztül. A növekvő természetes fogyás és az elvándorlás trendjei kihívásokat jelenthetnek a város számára, és fontos lehet az ilyen demográfiai változások kezelése és megértése a jövőbeni tervezés szempontjából.

A (9. ábra) mutatja, hogy Hatvan városában a nyilvántartott álláskeresők a vizsgált években csökkent az állandó népesség keresőkorúak számához viszonyítva. Míg 2000-ben 1.113 fő nyilvántartott álláskereső volt, 2020-ban majdnem a felére csökkent (653 fő).

9. ábra Hatvan nyilvántartott álláskeresők számának változása a keresőkorúakhoz viszonyítva, 2000, 2010, 2020

Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés

A Hatvan városában regisztrált álláskeresők számának alakulása fontos mutató a foglalkoztatási helyzet és a gazdasági stabilitás szempontjából. Az évek során tapasztalt csökkenés arra utal, hogy a városnak sikerült javítania a munkaerőpiaci helyzetét.

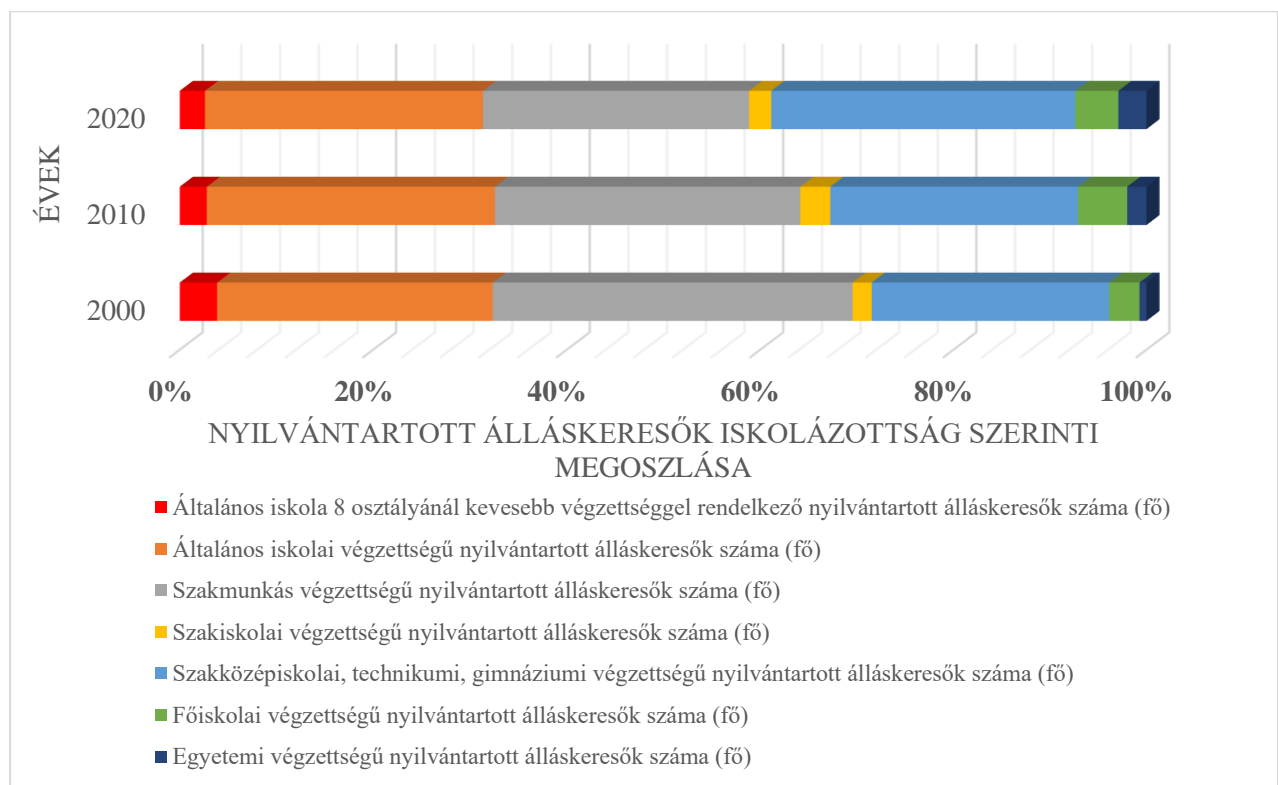
2000-ben a 18-60 éves korosztályban 14,861 fő volt keresőképés, ebből 1,113 fő volt álláskereső. Ez azt jelenti, hogy a keresőképés korú lakosság 7.49%-a volt álláskereső. 2010-ben az állandó népességből 18-60 éves korosztályban 12,947 fő volt keresőképés, ebből 1,001 fő volt álláskereső. Ekkor a keresőképés korú lakosság 7.74%-a volt álláskereső. 2020-ban: A keresőképés korú lakosság tovább csökkent, 11,500 főre, és ebből 653 fő volt álláskereső. A keresőképés korú lakosság 5.67%-a volt ekkor álláskereső.

A fenti adatok tükrében látható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma szignifikánsan csökkent az évek során. A 18-60 éves korosztály szempontjából is kimutatható ez a pozitív tendencia, amely arra utal, hogy a városban a munkalehetőségek bővültek vagy a gazdaság egyéb területein pozitív változások következtek be.

Elemeztem Hatvan városának nyilvántartott álláskeresőinek iskolázottságát is, melynek eredményét a (10. ábra) mutatja. Ennek során arra törekedtem, hogy feltárjam és értékeljem a különböző iskolai végzettségekkel rendelkező munkakeresők közötti összefüggéseket és változásokat a 2000-es, 2010-es és 2020-as évek között.

10. ábra Hatvan nyilvántartott álláskeresők iskolázottság szerinti megoszlása (%), 2000, 2010, 2020

Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés

Eredményeim alapján látható, hogy a kevesebb mint általános iskolai végzettséggel rendelkező munkakeresők számának folyamatos csökkenése figyelhető meg az évek során. 2000-ben még 43 ilyen álláskeresőt tartottak nyilván, míg 2010-re ez a szám 28 főre csökkent, majd további csökkenés következett be, és 2020-ban már csak 17 fővel lehetett találkozni.

Ugyanakkor az általános iskolai végzettséggel rendelkező munkakeresők száma is jelentős mértékben csökkent az elmúlt évtizedek során. 2000-ben 317 általános iskolai végzettségű munkakeresővel számoltak, míg 2010-re ez a szám 298 főre, majd 2020-ban 187 főre csökkent.

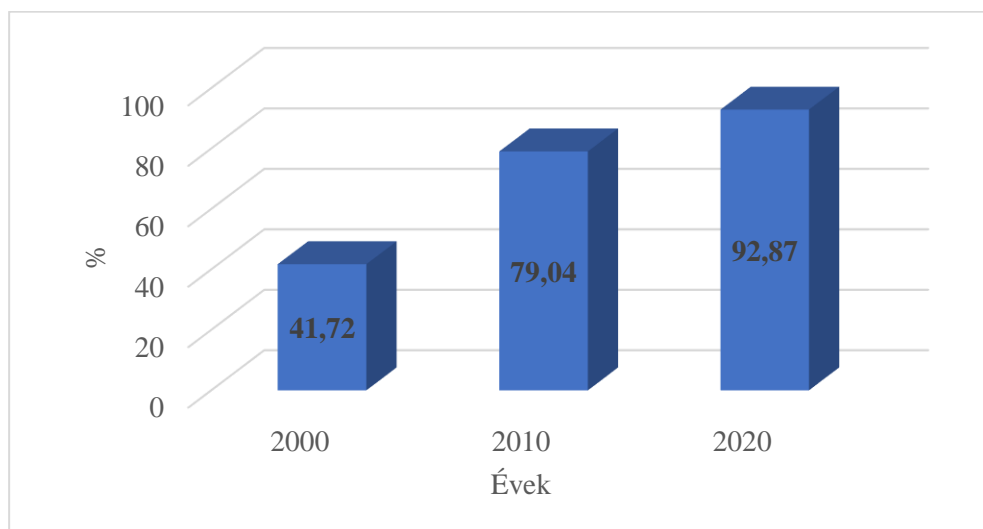
Az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők számának csökkenése ellenére azt is láthatjuk, hogy a középfokú és felsőfokú iskolai végzettséggel rendelkező álláskeresők száma stabilabb maradt az évek során. A szakmunkás, szakiskolai, technikumi, gimnáziumi, főiskolai és egyetemi végzettséggel rendelkező munkakeresők számai mérsékelten változtak az évek során, de nem mutatnak olyan szembetűnő csökkenést, mint az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők.

Ezen adatok összessége felveti az iskolai végzettség és a munkanélküliség közötti kapcsolat fontosságát. Azokban az esetekben, ahol az alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkezők száma csökken, az iskolázottság emelkedése elősegítheti a foglalkoztatottság növekedését.

Megvizsgáltam a Hatvan városában az export arányát az értékesítés nettó árbevételéből. A kapott eredményeket a (11. ábra) tartalmazza.

11. ábra Hatvan városának export aránya az értékesítés nettó árbevételéből (%), 2000, 2010, 2020

Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés

Az export aránya Hatvan városának értékesítés nettó árbevételében az évek során szignifikánsan nőtt. A vizsgált időszakot tekintve látható, hogy 2000-ben a város exportja az értékesítés nettó árbevételének csupán 41,72%-át tette ki. Az eltelt évtizedek alatt ez az arány drámai mértékben nőtt, és 2010-re már 79,04% volt. Az igazán szembetűnő ugrás azonban 2020-ra történt, amikor az export aránya 92,87%-ra emelkedett.

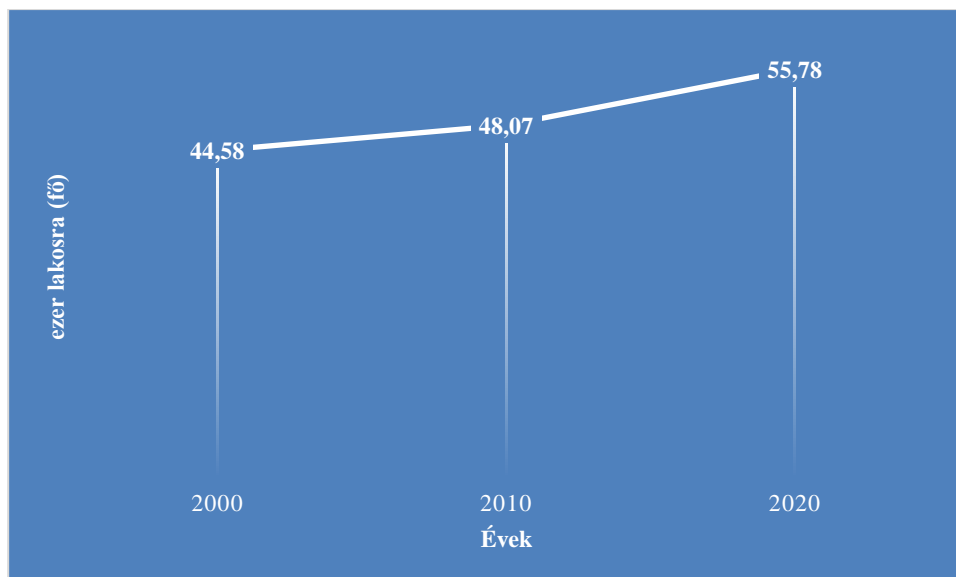
Ez a tendencia arra utal, hogy Hatvan városa egyre erőteljesebben van jelen a nemzetközi piacokon, és a vállalatok, üzletek és iparágak közötti kereskedelem kulcsszerepet játszik a város gazdasági növekedésében. Az export bővülése az értékesítés nettó árbevételében azt is jelzi, hogy a város termékei és szolgáltatásai iránt növekvő kereslet van a külföldön, és ez hozzájárul a város gazdasági stabilitásához és fejlődéséhez.

Ezen adatok alapján Hatvan városa sikeresen kiterjesztette gazdasági határait a nemzetközi porondon, és az export nagyobb szerepe hozzájárul a helyi munkalehetőségek bővüléséhez és az üzleti környezet fejlődéséhez. Az export arányának további növekedése további lehetőségeket kínálhat a város gazdasági fejlődésére és fellendítésére.

A (12. ábrán) látható Hatvan Szja adófizetői, ezer lakosra számítva.

12. ábra Hatvan SZJA adófizető, 100 lakosra (fő), 2000, 2010, 2020

Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés

2000-ben a vizsgált időszak elején 44,58 szja adóbefizető jutott 100 lakosra Hatvan városában. Ez azt jelenti, hogy ebben az évben a város lakosai között átlagosan 44,58 olyan személy volt, aki személyi jövedelemadót fizetett. Ez a szám a város gazdasági és társadalmi helyzetét tükrözi az adott időpontban.

2010-ben már 48,07 szja adóbefizető jutott 100 lakosra. Ez az érték mutatja, hogy az évtized során növekedett az adózók száma a városban, ami azt sugallja, hogy gazdasági és demográfiai változások is zajlhattak a városban ebben az időszakban.

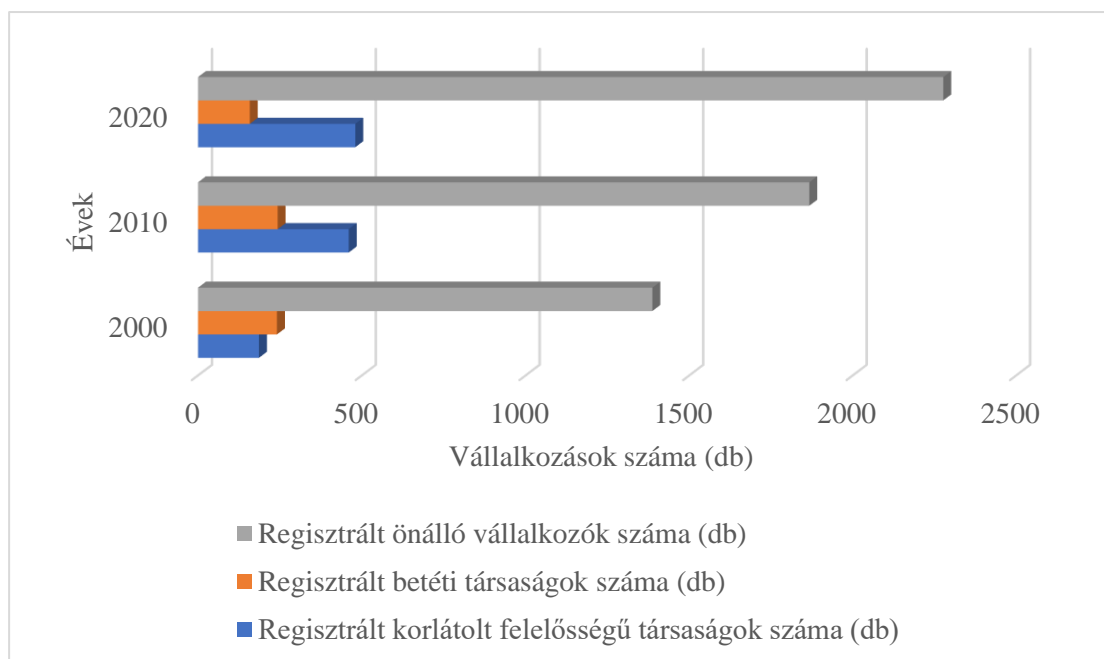
2020-ra az érték tovább növekedett, és 55,78 szja adóbefizető jutott 100 lakosra Hatvan városában. Ez a növekedés azt jelzi, hogy az adózók száma továbbra is emelkedett, és a város gazdasági aktivitása és jövedelmi helyzete is javulhatott.

Ezen adatok összessége alapján látható, hogy Hatvan városában az évek során pozitív tendencia figyelhető meg az adófizetők számának növekedése tekintetében. Ez azt is jelzi, hogy a város gazdasági és társadalmi fejlődése a megfigyelt időszak alatt erős volt, és az adófizetők száma növekedésével párhuzamosan emelkedett az adóbevételek potenciálja is.

Megvizsgáltam Hatvan városában a főbb regisztrált vállalkozások számát, melynek változását a (13. ábra) szemléltet.

13. ábra Hatvan városában regisztrált vállalkozások száma (db), 2000, 2010, 2020

Forrás: TEIR adatok alapján saját szerkesztés

Az adatokból látható, hogy Hatvan városában a regisztrált vállalkozások száma jelentősen nőtt az évek során. Az első adatok 2000-ből származnak, amikor 186 db korlátolt felelősségű társaság és 241 db betéti társaság működött a városban. Emellett 1387db önálló vállalkozó is regisztrált volt.

Tíz évvel később, 2010-re már 460 db korlátolt felelősségű társaság működött Hatvanban, ami több mint duplázódás a 2000-es számhoz képest. Azonban érdemes megjegyezni, hogy a betéti

társaságok száma minimális növekedést mutatott, mindössze 243 db vállalkozást regisztráltak ebben a kategóriában. Ugyanakkor az önálló vállalkozók száma is növekedett 1867-re, ami további jelentős emelkedést jelent a 2000-es adathoz képest.

A legutolsó adatok 2020-ból származnak, és további növekedést mutatnak. A korlátolt felelősségű társaságok száma 480-ra nőtt, ami folyamatos növekedést mutat az évek során. Ugyanakkor a betéti társaságok száma 158-ra csökkent, ami enyhén csökkenő tendenciát mutat. Az önálló vállalkozók száma is növekedett, és 2020-ban már 2.277 db regisztrált vállalkozó volt Hatvanban.

Összességében ezek az adatok azt sugallják, hogy a vállalkozói környezet Hatvanban dinamikusan fejlődik, és egyre több vállalkozás választja ezt a várost működési központjául. Az önálló vállalkozók növekvő száma is azt mutatja, hogy egyre többen döntenek a vállalkozói út mellett Hatvanban, ami hozzájárulhat a város gazdasági fejlődéséhez és diverzifikációjához. Az adatok alapján látható, hogy Hatvan vonzó üzleti környezetet kínál a vállalkozók számára.

2.4.3 A lakosság körében végzett kérdőíves kutatás eredményei

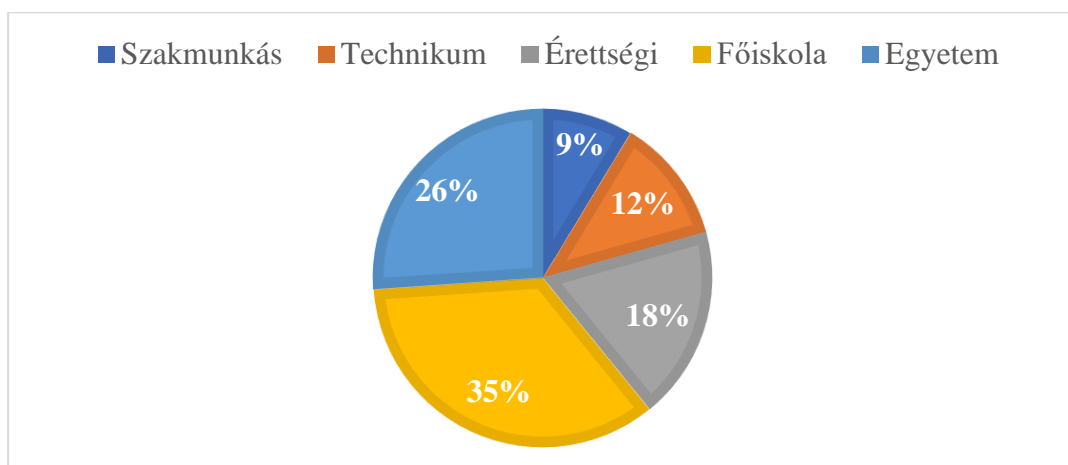
Az alábbi részben a kutatásom kérdőíves felmérés eredményeit ismertetem részletesen.

A kérdőíves felmérésben (papír alapon és online) összesen 92 fő vett részt: 65.4% férfi és 34.6% nő. A kis elemszám miatt a vizsgálatom nem tekinthető reprezentatívnak, azaz messzemenő következtetések levonására nem alkalmas, de mindenképpen hasznos abból a szempontból, hogy árnyalni lehet általa az ismereteinket.

A (14. ábrán) látható adatok bemutatják a válaszadók legmagasabb iskolai végzettségét.

14. ábra Válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége

Forrás: Kérdőíves megkérdezés alapján saját szerkesztés

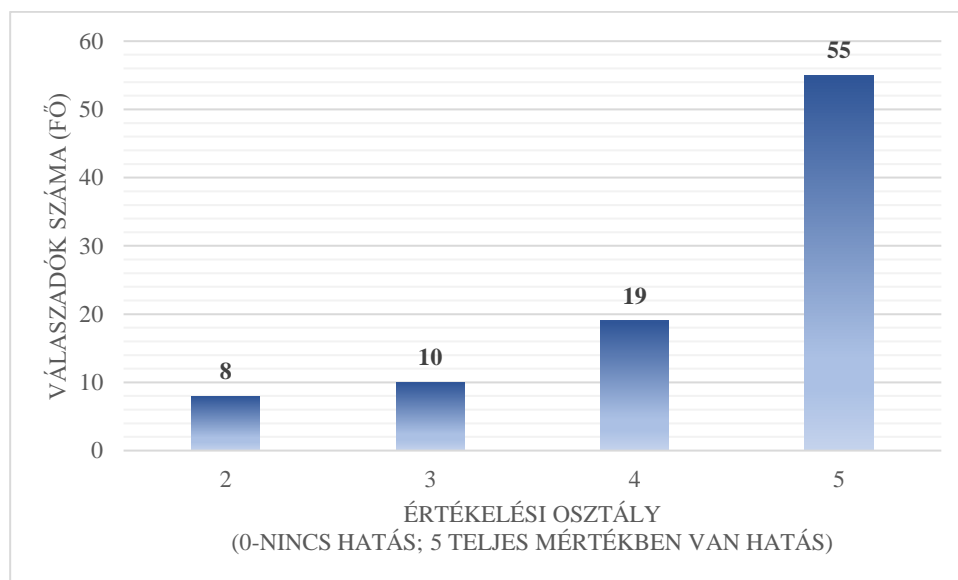
Az eredmények szerint a válaszadók között felülreprezentált a felsőoktatási intézményben diplomát szerettek tábora (61%). A megkérdezettek legnagyobb csoportja (35%) főiskolai diplomával rendelkezik, de az egyetemi diplomával rendelkezők száma is jelentős, 26%.

Az iskolai végzettség alapján összességében elmondható, hogy egyedül a maximum 8 osztályt végzetek tábora hiányzik, minden más csoportból van mintavétel a kérdőívben (szakmunkás-vizsga, érettségi, technikum, felsőoktatás)

A (15. ábra) azt mutatja, hogy hogyan értékelték a megkérdezettek a Robert Bosch Kft. gazdasági hatásait Hatvan városára.

15. ábra Robert Bosch Kft. gazdasági hatása Hatvan városára 0-5-ig

Forrás: Kérdőíves megkérdezés alapján saját szerkesztés

A vizsgálat eredményei egyértelműen mutatják, hogy a válaszadók erős meggyőződése, hogy a Robert Bosch Kft.-nek nagy gazdasági hatásai vannak Hatvan városára. Az adatok alapján a válaszadók 59,8%-a (55 fő) a legmagasabb értéket adták, vagyis azt, hogy a vállalatnak jelentős gazdasági hatása van a városra. Ez az eredmény kiemeli a vállalat gazdasági jelentőségét a városban. Az 55 válaszadó közül sokan úgy gondolják, hogy a Bosch munkahelyteremtése, gazdasági beruházásai és az általa generált jövedelmek számottevően hozzájárulnak a helyi gazdaság növekedéséhez és fejlődéséhez.

Ugyanakkor 20,7% (19 fő) a válaszadók közül 4-es osztályzatot adott, amely azt sugallja, hogy bár a Bosch gazdasági hatásai még mindig pozitívak, de nem feltétlenül érzik, hogy azok olyan erőteljesek lennének, mint az előző csoport által megfogalmazott.

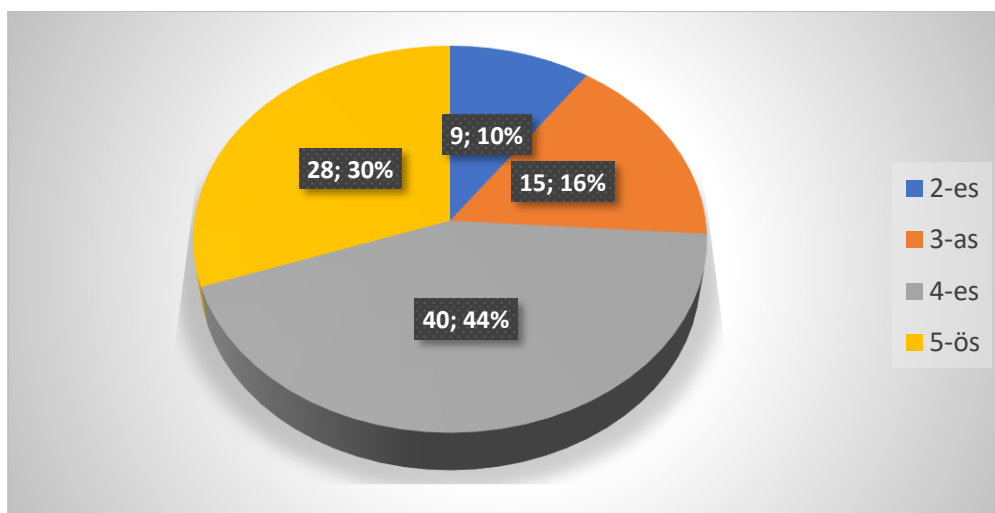
A válaszadók 10,9% (10 fő) szerint a vállalatnak közepes, míg 8,7% (8 fő) szerint csak csekély gazdasági hatása van a városra. Ezek az értékek azt sugallhatják, hogy néhány válaszadó úgy véli, hogy a vállalat gazdasági hatásai Hatvanban inkább csak mérsékeltek a város gazdasági helyzetére.

Összességében az eredmények alapján világossá válik, hogy a Robert Bosch Kft. fontos gazdasági szereplő Hatvan városában. A vállalat munkahelyeket teremt, beruház és jövedelmet generál a városban, ami pozitív hatást gyakorol a helyi gazdaságra, és ezt az itt élők is érzékelik.

A kérdőíves kutatásom során megvizsgáltam, hogy a válaszadók hogyan értékelik a Robert Bosch Kft. társadalmi hatásait Hatvan városára, melynek eredményét a (16. ábra) szemlélteti.

16. ábra Robert Bosch Kft. társadalmi hatása Hatvan városára 0-5-ig

Forrás: Kérdőíves megkérdezés alapján saját szerkesztés

A kérdőíves vizsgálatból származó adatok alapján megállapítható, hogy a válaszadók különböző mértékű társadalmi hatást tulajdonítanak a Robert Bosch Kft.-nek Hatvan városára. Ezek az eredmények összességében azt mutatják, hogy a helyi közösség véleménye változatos, és az emberek különböző módon értékelik a vállalat hatását a városra.

Az eredmények szerint a válaszadók 44%-a úgy gondolja, hogy a Robert Bosch Kft. jelentős társadalmi hatást gyakorol Hatvan városára. Ez a csoport hangsúlyozza a vállalat jelenlétének pozitív hatásait, mint például a munkahelyteremtés, a gazdasági stabilitás és az oktatás támogatása.

Ugyanakkor 10% azok közül, akik válaszoltak, úgy vélik, hogy a Bosch hatása csekély. Ez a csoport valószínűleg úgy érzi, hogy bár van némi hatás, az nem érzékelhető vagy nem éri el a várt szintet.

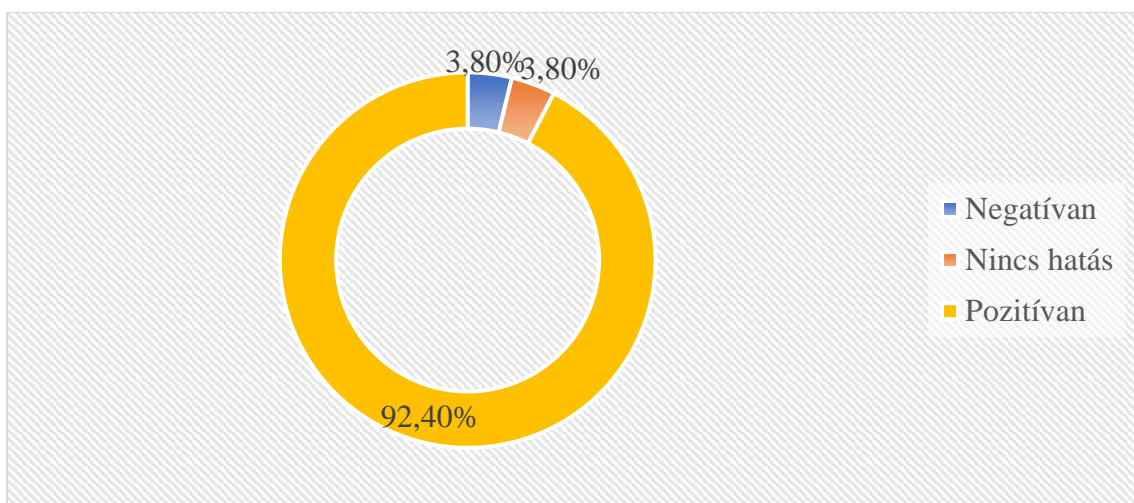
Az 16% olyan középértéket jelölt meg, ami azt sugallja, hogy a vállalatnak ugyan hatása van, de nem annyira erőteljes. Ezek a válaszadók valószínűleg érzékelik a Bosch jelenlétét és annak hatásait, de úgy vélik, hogy vannak más tényezők is, amelyek befolyásolják a város társadalmi és gazdasági dinamikáját, azaz nem a vállalat szerepe a döntő.

A 30% szerint a vállalatnak van hatása, de nem erőteljes. Ez a csoport lehet, hogy észleli a Bosch tevékenységét, de úgy érzi, hogy az hatása nem kiemelkedő vagy nem dominálja a városi életet.

A (17. ábrán) látható, hogy a válaszadók szerint a vizsgált vállalat milyen hatással van a helyi gazdaságra és munkaerőpiacra.

17. ábra Robert Bosch Kft. befolyása a hatvani helyi gazdaságra és munkaerőpiacra

Forrás: Kérdőíves megkérdezés alapján saját szerkesztés

A válaszadók többsége (92,4%) úgy véli, hogy a Robert Bosch Kft.-nek pozitív hatása van Hatvan város helyi gazdaságára. Ez az eredmény érdekes és többféleképpen értelmezhető:

Nincs Hatás: Az eredmény azt sugallja, hogy a helyi közösség nagy része nem érzi, hogy a Bosch jelenléte bármilyen hatást gyakorolna a város gazdaságára. Ez lehet, hogy annak a jele, hogy a Bosch tevékenysége kevésbé látható vagy érzékelhető a hétköznapi életben.

Positív és Negatív Hatás: Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a vizsgálat eredményei azt mutatják, hogy a válaszadók nagyrészt úgy vélik, hogy a Bosch pozitív hatással van a helyi

gazdaságra, jóval kisebb rész (3,8%) negatív hatást érzékel. A pozitív hatások lehetnek a munkahelyteremtés, a gazdasági stabilitás és a város vonzerejének növekedése, míg a negatív hatások lehetnek például a forgalomnövekedés vagy az ingatlanárak emelkedése.

Izgalmas része volt a kérdőíves felmérésnek, hogy vajon mit gondolnak arról az emberek, hogy hogyan járult hozzá a Robert Bosch a hatvani infrastruktúra fejlesztéséhez. A válasz kifejtős feladatként volt beépítve.

A válaszokban megjelent, hogy a Robert Bosch vállalat Hatvanban való jelenléte számos módon hatott a város infrastruktúrájának fejlesztésére. Az iskolák és óvodák korszerűsítése a válaszadók körében közös példa, ami hozzájárult az oktatás színvonalának emelkedéséhez és a fiatalok fejlődéséhez. Az útfejlesztések és az okos zebrák telepítése is növelte a közlekedésbiztonságot és az infrastruktúra hatékonyságát. A Bosch emellett nyújtott pénzügyi támogatást a város számára, ami lehetővé tette további fejlesztések és közösségi kezdeményezések megvalósítását. Az egyik kulcsfontosságú tényező a munkahelyteremtés, amely hozzájárult a város gazdasági stabilitásához és a lakosság jólétéhez.

Azonban érdemes megjegyezni, hogy a válaszadók egy része úgy érzi, hogy nem kap elegendő információt arról, hogy miként járul hozzá a Bosch a város fejlődéséhez, és ezért nem mindenki számára világosak a vállalat pozitív hatásai.

Tudna konkrét példákat mondani arra, hogy Robert Bosch hogyan fektetett be helyi vállalkozásokba és startupokba Hatvanban?

A válaszok alapján a Bosch példákat mutat be arra, hogy hogyan támogatja a helyi vállalkozásokat és startupokat Hatvanban. Az egyik példa a Gesztenyés kert óvoda, ahol a vállalat anyagi támogatással és önkéntes munkával segíti a legkisebbek fejlődését.

Hogyan járult hozzá Robert Bosch a zöld technológiák és a fenntartható gyakorlatok fejlesztéséhez Hatvanban?

A válaszok alapján a Bosch támogatta a zöld technológiák és a fenntartható gyakorlatok fejlesztését Hatvanban. Azonban érdekes módon a válaszadók többsége nem tudott konkrét példákat hozni erre, ami felveti a kérdést, hogy a vállalat hozzájárulásai nem feltétlenül egyértelműek a helyi közösség számára. Azonban néhányan említették a szelektív hulladékgyűjtés támogatását, az energiafelhasználási és CO₂ kibocsátási tervek kidolgozását, valamint a gyáron belüli zöld intézkedéseket, mint a szelektív hulladékgyűjtést, a papírmentességre és kartonmentességre törekvést, valamint az elemgyűjtők jelenlétét.

Milyen partnerségeket vagy együttműködéseket hozott létre Robert Bosch hatvani önkormányzattal vagy közösségi szervezetekkel?

A Bosch vállalat partnerségeket és együttműködéseket hozott létre a hatvani önkormányzattal és közösségi szervezetekkel. Azonban meglepő módon sok válaszadó nem tudott konkrét példákat mondani. Azok, akik tudtak példákat hozni, azt említették, hogy a vállalat támogatja az óvodákat és az iskolákat, például a sportnapok szervezésével és támogatásával. Emellett a vállalat partnerségeket alakított ki a várossal az útfejlesztésekben és a helyi rendezvények támogatásában. A hatvani sportcsapatok is számíthatnak a vállalat támogatására.

Ön szerint milyen hosszú távú előnyökkel jár, ha Robert Bosch Hatvanban van?

A válaszadók közül sokan úgy vélik, hogy a Robert Bosch vállalat Hatvanban való jelenléte számos hosszú távú előnnyel jár. A leggyakrabban említett előny a munkahelyteremtés, amely hozzájárul a gazdasági stabilitáshoz és a városban élők jólétéhez. Az itt említett előnyök közé tartozik a gazdasági stabilitás, az oktatásban való jelenlét és a város vonzerejének növelése más vállalatok és lakosok számára. Azonban érdemes megjegyezni, hogy egyes válaszadók ismertetnek negatív hatásokat, például a megnövekedett városi forgalmat, a gyár energiafogyasztását és a jó szakemberek elszívását kisebb vállalkozásoktól. Az ingatlanárak emelkedése is egy kihívást jelenthet a fiatalok és az új lakosok számára.

A kérdőíves vizsgálat során a válaszadók véleményét kérdeztem meg a Robert Bosch Kft. társadalmi hatásairól Hatvan városában. Az eredmények alapján a következő megállapítások tehetők:

- A válaszadók 44%-a gondolja úgy, hogy a vállalatnak jelentős társadalmi hatásai vannak a városra. Ez a csoport hangsúlyozza a Bosch pozitív hozzájárulásait, például a munkahelyteremtést, a gazdasági stabilitást és az oktatás támogatását.
- 10% úgy érzi, hogy a vállalatnak csak csekély hatása van a városra. Ez a csoport valószínűleg úgy véli, hogy bár van némi hatás, az nem érzékelhető vagy nem dominálja a városi életet.
- 16% közepes hatást tulajdonít a vállalatnak. Ezek a válaszadók érzékelik a Bosch jelenlétét és annak hatásait, de úgy vélik, hogy vannak más tényezők is, amelyek befolyásolják a város társadalmi és gazdasági dinamikáját.
- 30% szerint a vállalatnak van hatása, de nem annyira erőteljes. Ez a csoport úgy érzi, hogy a vállalat jelenléte Hatvanban létezik, de hatása nem dominálja a városi életet.

Ezen eredmények alapján látható, hogy a vállalat jelenléte Hatvan városában vegyes érzéseket vált ki a helyi lakosokban. Fontos lehet a vállalat és a helyi közösség közötti kommunikáció és párbeszéd, hogy jobban megértsék egymást és együttműködjenek a város fejlődése és jóléte érdekében.

Gazdasági Hatások:

A kérdőíves vizsgálat során elemeztem a Robert Bosch Kft. gazdasági hatásait Hatvan városára.

Az eredmények alapján a következő megállapítások tehetők:

- A válaszadók 59,8%-a úgy gondolja, hogy a Robert Bosch Kft. jelentős gazdasági hatásokkal bír Hatvan városára. Ez azt sugallja, hogy a vállalat gazdasági szerepe a városban kiemelkedő, és számos pozitív hozzájárulást eredményez, mint például munkahelyteremtés és gazdasági stabilitás.
- 20,7% azt mondja, hogy pozitív gazdasági hatásai vannak, de nem feltétlenül erőteljesek. Ez a csoport valószínűleg úgy érzi, hogy bár a Bosch gazdasági hatásai még mindig pozitívak, nem feltétlenül dominálják a város gazdasági helyzetét.
- A válaszadók 10,9% szerint a vállalat közepes gazdasági hatásokkal rendelkezik. Ez a csoport úgy véli, hogy a vállalat gazdasági hozzájárulása van, de nem számottevően erős.
- 8,7% úgy véli, hogy csak csekély gazdasági hatása van. Ezek a válaszadók valószínűleg érzékelik a Bosch tevékenységét, de úgy érzik, hogy az gazdasági hatása minimális.

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a Robert Bosch Kft. fontos gazdasági szereplő Hatvan városában. A vállalat munkahelyeket teremt, gazdasági beruházásokat hajt végre és jövedelmet generál a városban, ami pozitív hatást gyakorol a helyi gazdaságra. Az eredmények segíthetnek a vállalat és a város vezetésének a közösség igényeinek jobb kielégítésében és a közösség jólétének javításában.

3 Következtetések, javaslatok

Dolgozatomban a Robert Bosch Elektronika Kft. Hatvan városára gyakorolt gazdasági és társadalmi hatásai témát elemeztem a vállalat jelenlétének és tevékenységének hatásaira koncentrálva. Az alábbiakban összegzem a kutatási eredményeimet és megfogalmazom a következtetéseimet.

Gazdasági hatások

A vállalat jelenléte és tevékenysége Hatvan város gazdaságát az elmúlt évtizedekben fellendítette. A munkahelyteremtés, a jövedelemteremtés és az adózási hatások pozitívan befolyásolták a város gazdaságát.

A vállalat infrastrukturális fejlesztéseken és beruházásokon keresztül segíti Hatvan városának fejlődését. A gazdasági növekedés és a jobb infrastruktúra, mint pozitív hatással van a településre.

Fontos figyelembe venni, hogy a vállalat gazdasági hatásai összetettek, és a város fejlődését különböző módokon befolyásolhatják. Néhány gazdasági hatást kiemelnék:

1. Munkahelyteremtés: A Robert Bosch Kft. a városban való működése során munkahelyet teremtett. Ez lehetőséget nyújtott a helyi lakosság számára a munkahelyteremtésre és a foglalkoztatásra, ami hozzájárult a városi lakosság életszínvonalának javulásához.
2. Beszállítói hálózat: A cég szállítói hálózatot is létrehozhatott Hatvan városában és a környékén, amelyek gazdasági lehetőségeket teremtettek más helyi vállalkozásoknak.
3. Adóbevételek: A vállalat adófizetéseivel hozzájárulhatott a város költségvetéséhez és infrastrukturális fejlesztésekhez, például utak és közlekedési eszközök fejlesztéséhez.
4. Innováció és kutatás-fejlesztés: A Robert Bosch Kft. kutatás-fejlesztési tevékenysége lehetőséget teremtett az új technológiák és innováció előmozdítására, ami hozzájárulhatott a város gazdaságának diverzifikálásához.

Társadalmi hatások

A vállalat a foglalkoztatás növelésével és kulturális és oktatási kezdeményezések támogatásával hozzájárult a helyi közösség fejlődéséhez.

A Robert Bosch Elektronika Kft. támogatja a helyi közösséget, a kulturális és sportesemények, valamint a vállalati társadalmi felelősségvállalási kezdeményezések révén. Ez erősíti Hatvan lakosságának a szociális kapcsolatait.

A vállalat terjeszkedésének pozitív és negatív hatásai is lehetnek a város életére. Emellett a környezeti és társadalmi kihívások is felmerülhetnek, amelyekre választ kell találni.

Kérdőíves felmérésem eredményei alapján látható, hogy a megkérdezettek a vállalat jelenlétét Hatvan városában nem társítják egyértelműen össze társadalmi hatásokkal. Ez pedig azt jelenti, hogy a vállalat és a helyi közösség között nincs kellő kommunikáció és párbeszéd. Vagy valóban hiányzik a vállalat valódi társadalmi jelenléte, vagy csak a kommunikációja elégtelen. Az eredmények további kutatások és elemzések alapjául szolgálhatnak a Bosch hatvan városi tevékenységeinek hatásának mélyebb megértéséhez és a közösség igényeinek kielégítéséhez.

A szakdolgozat során felvetett kérdések és elemzések segítenek a vállalat és Hatvan város vezetőinek a jövőbeni stratégiai döntések meghozatalában. A további együttműködés, az együttműködés lehetőségek kihasználása és a kihívások kezelése kulcsfontosságú a város és a vállalat közös fejlődéséhez.

A társadalmi hatások sokféle területen megjelennek, és a vállalat és a város közötti kapcsolat szempontjából érdekes kérdés lehet, hogy milyen módon befolyásolta az embereket és a közösséget. Néhány társadalmi hatás a következők lehetnek:

1. Oktatás és képzés: A vállalat lehetőségeket teremthet az oktatás és a képzés területén. Például a vállalat munkavállalóinak oktatási programokat vagy továbbképzéseket kínál, amelyek hozzájárulhatnak a helyi lakosság szakmai fejlődéséhez.
2. Közösségi kezdeményezések és támogatás: A Robert Bosch Kft. lehetőséget teremt a közösségi kezdeményezések támogatására és jótékonyági programokra. Ez a vállalat és a helyi közösség közötti pozitív kapcsolatok kialakítását és fenntartását segítheti elő.

3. Társadalmi integráció és diverzitás: A vállalat munkaerőpiacra való nyitottsága és diverzifikáltsága hozzájárul a város társadalmi integrációjához és a különböző kultúrájú emberek közötti együttműködéshez.

A dolgozatomban végzett elemzések alapul szolgálhatnak a város és a vállalat közötti hosszú távú partnerség további javulásához, valamint Hatvan város további gazdasági és társadalmi fejlődéséhez.

Hipotéziseim igazolása/megcáfolása

Az eddigi információk és kutatási eredmények alapján értékelve, látható, hogy a dolgozatomban megfogalmazott hipotézisek alapvetően beigazolódtak.

1. Első hipotézisem azt állította, hogy a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. jelenléte pozitív társadalmi hatásokkal járt Hatvan városára, például oktatási és kulturális fejlesztések, valamint közösségi kezdeményezések révén. A kutatásom során kiderült, hogy a vállalat támogatja az oktatást, például a szakiskolai képzéseken keresztül, és hozzájárult kulturális eseményekhez is. Ez a támogatás lehetővé tette a helyi közösség számára, hogy hozzáférjen oktatási és kulturális lehetőségekhez, amelyek hozzájárulhatnak a közösség fejlődéséhez és gazdagításához. Ez a hipotézisem igazolt, noha a kérdőíves felmérésben ennek jelentőségét alulértékeltnek tapasztaltam.
2. A második hipotézis azt feltételezte, hogy a vállalat jelentősen hozzájárult a helyi gazdaság növekedéséhez, munkahelyteremtés és infrastrukturális fejlesztések révén. A kutatásom eredményei megerősítették ezt a hipotézist, amely szerint a vállalat valóban munkahelyeket teremtett, és befektetett infrastrukturális fejlesztésekbe Hatvanban. A munkahelyteremtés és az infrastrukturális fejlesztések pozitívan befolyásolták a helyi gazdaságot, növelve a foglalkoztatást és segítve a város növekedését. Ez a hipotézisem

igazolt, noha a kérdőíves felmérésben ennek jelentőségét alulértékeltnek tapasztaltam.

Összességében úgy vélem, hogy a kutatásom alátámasztja azt a tényt, hogy a Robert Bosch Elektronika Kft. pozitív hatással van Hatvan városára mind társadalmi, mind gazdasági szempontból. Ezen hatások hozzájárulnak a város fejlődéséhez és a helyi közösség életminőségének javulásához.

Javaslatok

1. A vállalat és a város vezetése közötti partnerség erősítése

Javaslom a vállalat és a városvezetés közötti partnerségi viszony további megerősítését. Javaslom a rendszeres konzultációkat, ahol a közös stratégiai célokat ki tudják alakítani. A kommunikációs révén a vállalat és a város vezetői közötti párbeszéd segíthet a felmerülő problémák és kihívások hatékony és gyors kezelésében

2. Közösségi és kulturális tevékenységek támogatása

Ahogy dolgozatomból kiderült, hogy a vállalat társadalmi szerepvállalása jelentős hatással bír a helyi közösségre, ezért javaslom, hogy a vállalat továbbra is nagy hangsúlyt fektessen a közösségi és kulturális kezdeményezések támogatására. Az ilyen kezdeményezések hozzájárulhatnak a közösség további szociális kapcsolatainak erősítéséhez és a város kulturális életének gazdagodásához.

3. Oktatás és képzés további támogatása

A vállalat folytassa az oktatási és képzési kezdeményezéseket a helyi munkaerő fejlesztése érdekében. Ezen felül javaslom a középiskolák és a felsőoktatási intézményekkel történő együttműködést a munkaerőpiaci igények jobb kielégítése érdekében.

4 Összefoglalás

Szakedolgozatom célja az volt, hogy alaposan feltárja és értékelje a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. jelenlétének társadalmi és gazdasági hatásait Hatvan városában. A vizsgálat azt mutatta meg, hogy a vállalat jelenléte számos területen érezhető hatást gyakorol, és ezek az hatások kiterjednek a munkahelyteremtésre, az oktatásra, a közösségi kezdeményezésekre.

Először is, a Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. jelenléte egyértelműen hozzájárul a munkahelyteremtéshez Hatvan városában. A vállalat által teremtett munkalehetőségek segítenek a helyi lakosoknak megélhetést biztosítani és javítani az életkörülményeiket. Emellett a vállalatok mintaértékű oktatási programokat is indítottak a városban, amelyek képzést nyújtanak a munkavállalók számára, és növelik a város oktatási színvonalát.

Vizsgálatomból kiderült a közösségi kezdeményezések és a vállalat helyi közösségekkel való partnerségének fontossága. A vállalatok felelőssége az, hogy ne csak gazdasági szempontból járuljanak hozzá a város fejlődéséhez, hanem társadalmi szempontból is. A közösségi programok, támogatások és az önkéntes munka mind hozzájárulnak a város társadalmi életéhez és jólétéhez.

Az eredmények alapján a kutatásom rámutatott a vállalatok és a városok közötti kapcsolatok jelentőségére, és arra, hogy a vállalatok milyen fontos szerepet játszhatnak a helyi közösségek fejlesztésében. A vállalatok és a városok közötti partnerségek kulcsfontosságúak a fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődés elősegítése érdekében.

Emellett a kutatás felveti további kérdéseket és kutatási irányokat, amelyek a jövőben tovább vizsgálhatók. A mélyebb összefüggések és a társadalmi-gazdasági hatások elemzése további kutatásokat és együttműködést igényel a vállalatok, a városok és a kutatók között.

Végül soron a kutatás reményei szerint hozzájárul a közösség és a vállalatok közötti partnerség jobb megértéséhez, és elősegíti a fenntartható gazdasági és társadalmi fejlődést a jövőben. A kutatás eredményei és a kapcsolódó tanulságok segíthetik a vállalatokat és a városokat még hatékonyabban együttműködni a közösségek javára.

5 Irodalomjegyzék

- Hatvani Közösségi Felsőoktatási Képzési Központ. (2023.. 09. 22.). <https://hkfkk.hu/>. Forrás: <https://hkfkk.hu/>
- „ITS 2014 Konzorcium” tagjai:. (2014). Hatvan Város Integrált Településfejlesztési Stratégiájának Megalapozó Dokumentuma.
- Bajmóczy, Z. (2011). *Bevezetés a helyi gazdaságfejlesztésbe*. Szeged: JATEPress.
- Bengs, C., & Schmidt-Thome, K. (2005). Urban-rural relations in Europe - EPSON Projekt 1.1.2 Part1. In *Centre for Urban and Regional Studies*. Helsinki: University of Technology.
- Boschmediaservice. (2023.. 05. 10.). Forrás: https://boschmediaservice.hu/sajtokozlemenye/bosch_hatvan_smart_shop_floor_2023_04-366.html
- BUDAY-SÁNTHA, A. (2011). *Agrár- és vidékpolitika*. Budapest: SALDO ZRT.
- Czene, Z., & Péti, M. (2010). *Helyi gazdaságfejlesztés Ötletadó megoldások, jó gyakorlatok, Területfejlesztési füzetek 2*. Budapest: VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft. (VÁTI).
- Dicken, P. (1998.). *Global Shift. Transforming the World Econom*. London: Paul Chapman Publishing.
- Diczházi, B. (1998). Tapasztalatok és tanulságok. Külföldi működőtőke-befektetések Magyarországon. *Korunk*, 86-100.
- Enyedi, G. (2000). Globalizáció és a magyar területi fejlődés. *Tér és Társadalom*, 1-10.
- Faragó, L. (2004). A regionalizmus hajóerői Magyarországon. *Tér és Társadalom*, 1-23.
- G. FEKETE, É. (2013). *Integrált vidékfejlesztés*. Miskolc: Miskolci Egyetem.
- Gauselmann, A., Knell, M., & Stephan, J. (2010.). Bi-Annual Conference of European Association for Comparative Economic., (old.: 26-28.). Tartu.
- Gombos, S., Füzi, A., & Tóth, T. (2010). *Járműipari telepítési tényezők Kelet-Közép Európában*. TAMOP-4.2.1/B-09/1/KONV-2010-0003:Mobilitás és környezet:

Járműipari, energetikai és környezeti kutatások a Középes Nyugat-Dunántúli Régióban
c. projekt támogatta.

Guttal, S. (2007). Globalisation. In *Development in practice vol. 17 no. 4/5* (old.: 523-531).

Győri, R. (2006). A történeti régió fogalma. *A tanulmány a szerzőnek az ELTE Földtudományi
Doktori Iskolájához benyújtott "A térszerkezet átalakulásának elemei a Kisalföld déli
részén (a XVIII. század végétől a XX. század elejéig)" c. PhD értekezésére támaszkodik.*
Budapest: Eötvös Lóránd Tudományegyetem.

Heves Megye Önkormányzati Hivatal, & Heves Megye Településfejlesztési ügynökség. (2023..
09. 29.). www.hevesmegye.hu. Letöltés dátuma: 2016.. 11. 11, forrás:
[http://hevesmegye.hu/files/koncepcio/Heves_Megye_Teruletfejlesztési_Programja_20
14_2020.pdf](http://hevesmegye.hu/files/koncepcio/Heves_Megye_Teruletfejlesztési_Programja_2014_2020.pdf)

Hogart, K., & Buller, H. (1994.). Vidékfejlesztés. In I. Madarász, *Szöveggyűjtemény a
vidékfejlesztés szociológiája tantárgy tanulmányozásához.* (old.: 28-38.). Gödöllő.

<https://infovilag.hu>. (2018.. 05. 31.). Forrás: [https://infovilag.hu/szerencset-hozott-a-boschnak-
a-13-as-stabilan-teljesit-magyarorszagon-is/](https://infovilag.hu/szerencset-hozott-a-boschnak-a-13-as-stabilan-teljesit-magyarorszagon-is/)

<https://www.bosch.hu>. (dátum nélk.). Forrás: A kezdetek 1886–1905:
<https://www.bosch.hu/hirek-es-tortenetek/1886-1905-az-első-muhelytol-a-gyarig/>

<https://www.bosch.hu>. (dátum nélk.). Forrás: Autók és egyébek 1926–1945:
[https://www.bosch.hu/hirek-es-tortenetek/1926-1945-az-autoipari-gyartotal-a-
villamossagi-vallalatig/](https://www.bosch.hu/hirek-es-tortenetek/1926-1945-az-autoipari-gyartotal-a-villamossagi-vallalatig/)

<https://www.bosch.hu>. (dátum nélk.). Forrás: Az újjáépítés 1946–1959:
<https://www.bosch.hu/hirek-es-tortenetek/1946-1959-ujrakezdes-es-ujjaepites/>

<https://www.bosch.hu>. (dátum nélk.). Forrás: Új üzlet 1960–1989: [https://www.bosch.hu/hirek-
es-tortenetek/1960-1989-uj-uzletagak-es-az-elektronika/](https://www.bosch.hu/hirek-es-tortenetek/1960-1989-uj-uzletagak-es-az-elektronika/)

<https://www.bosch.hu>. (dátum nélk.). Forrás: Globalizáció 1990 óta:
[https://www.bosch.hu/hirek-es-tortenetek/1990-ota-valaszok-a-globalizacios-
kihivasokra/](https://www.bosch.hu/hirek-es-tortenetek/1990-ota-valaszok-a-globalizacios-kihivasokra/)

<https://www.bosch.hu>. (dátum nélk.). Forrás: A Bosch Magyarországon:
<https://www.bosch.hu/vallalatunk/a-bosch-magyarorszagon/>

- <https://www.bosch.hu>. (2023.. 08. 22.). Forrás: <https://www.bosch.hu/vallalatunk/a-bosch-magyarorszagon/hatvan/>
- <https://www.bosch.hu/>. (dátum nélkül.). Forrás: <https://boschmediaservice.hu/ceginformacio.html>
- <https://www.boschmediaservice.hu/>. (dátum nélkül.). Forrás: Globális lépések: <https://www.boschmediaservice.hu/>
- Lengyel, I. (2010). *Regionális gazdaságfejlesztés - Versenyképesség, klaszterek és alulról szerveződő stratégiák*. Budapest: Akadémia kiadó.
- Miskolczi , M. (2013.. 08. 27.). A hatvani Robert Bosch Elektronika. Budapest, Magyarország.
- Nagyné, M. (2007). *A területi egyenlőtlenségek főbb összefüggései*. Debrecen.
- Nemes Nagy , J. (1998). A tér a társadalomkutatásban. *Hilscher Rezső Szociálpolitikai Egyesület, Ember*. Budapest.
- Nemes Nagy, J. (1998). *A tér a társadalomkutatásban*. Budapest.
- Nemes Nagy, J. (2000). Jegyzetek a modernkori térbeliség fogalmainak értelmezéséhez. In Z. Dövényi, *Alföld és nagyvilág. Tanulmányok Tóth Józsefnek* (old.: 143–149.). Budapest: MTA FKI.
- PÓLA, P. (2019). *A vidékfejlesztés helyi erőforrás rendszere*. Budapest: MTA KRTK RKI.
- Porter, M. (1998.). *On Competition*. New York: The Free Press.
- Rechnitzer , J. (1995). *Fejezetek a regionális gazdaságtan tanulmányozásához*. Pécs-Győr: MTA Regionális Kutatások Központja.
- Rechnitzer, J. (2008.). A regionális fejlődés erőforrásainak átrendeződése, új súlypont: a tudás. In I. Lengyel, & M. Lukovics, *Kérdőjelek a régiók gazdasági fejlődésében* (old.: 13-25.). Szeged: JATEPress.
- ROBERTSON, R. (1995). Glocalization: Time-space and Homogeneity- heterogeneity”. In M. F. al, *Global* (old.: 25-44.). London: Sage.
- Simai, M. (2008). *A világgazdaság a XXI. század forgatagában*. Budapest: Akadémia Kiadó.
- Szűcs, P. (2020.. 05. 28.). Forrás: <https://hatvanihirlap.hu/bosch-fokuszban-az-uj-technologiak-es-az-innovacio/>

Temesi, I. (2006). *Regionalizmus és regionalizáció*. Pécs.

Tóth-Kmoskó, É. (2011.). A külföldi tőke és a multinacionális cégek szerepe és a gazdaságra gyakorolt hatása Magyarországon. *Termelés, gazdálkodás*, 77-83.

Varga, Z. (2020.. 08. 12.). <https://boschmediaservice.hu/>. Forrás:
https://boschmediaservice.hu/sajtokozelemeny/bosch_ev_gyara_2020_hun-275.html

www.autotechnika.hu. (2023.. 09. 22.). Forrás:
<https://autotechnika.hu/cikkek/egyeb/10663/bosch-hatvan>

www.boschmediaservice.hu. (2023.. 06. 17.). Forrás:
<https://www.boschmediaservice.hu/sajtokozelemeny/onkentesseg-bosch-modra-126.html>

www.hevesmegye.hu. (2023.. 09. 29.). Letöltés dátuma: 2016.. 11. 11., forrás:
Településfejlesztés: <http://hevesmegye.hu/en/turizmus>

www.hirado.hu. (2022.. 02. 17.). Forrás: <https://hirado.hu/belfold/cikk/2022/02/17/erositi-a-kutatas-fejlesztest-es-a-gyartast-magyarorszagon-a-bosch>

www.index.hu. (2019.. 02. 28.). Forrás:
https://index.hu/gazdasag/2019/02/28/nagy_fejlesztest_jelentettek_be_a_hatvani_bosch-gyarban/

www.nonprofit.hu. (2023.. 08. 25.). Forrás: <https://www.nonprofit.hu/hirek/tarsadalmi-felelossegvallalas-kituntetes-bosch-hatvani-gyaranak>

6 Ábrajegyzék

1. ábra Robert Bosch rövid története	12
2. ábra Robert Bosch vállalat logója.....	13
3. ábra A Bosch csoport Magyarországon	18
4. ábra Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. – Hatvan.....	19
5. ábra Alapkő letétel (2014).....	25
6. ábra Hatvan lakónépességének változása (1990, 2000,2010,2020).....	30
7. ábra Hatvan állandó népességének korcsoportok szerinti megoszlása (%), 2000,2010,2020	31
8. ábra Hatvan természetes szaporodás, fogyás (ezrelék), Belföldi vándorlási egyenleg ezer lakosra (ezrelék), 1990, 2000, 2010, 2020	32
9. ábra Hatvan nyilvántartott álláskeresők számának változása a keresőkorúakhoz viszonyítva, 2000, 2010, 2020	33
10. ábra Hatvan nyilvántartott álláskeresők iskolázottság szerinti megoszlása (%), 2000, 2010, 2020	34
11. ábra Hatvan városának export aránya az értékesítés nettó árbevételéből (%), 2000, 2010, 2020	35
12. ábra Hatvan SZJA adófizető, 100 lakosra (fő), 2000, 2010, 2020	36
13. ábra Hatvan városában regisztrált vállalkozások száma (db), 2000, 2010, 2020	37
14. ábra Válaszadók legmagasabb iskolai végzettsége.....	38
15. ábra Robert Bosch Kft. gazdasági hatása Hatvan városára 0-5-ig.....	39
16. ábra Robert Bosch Kft. társadalmi hatása Hatvan városára 0-5-ig.....	40
17. ábra Robert Bosch Kft. befolyása a hatvani helyi gazdaságra és munkaerőpiacra...	41

7 Mellékletek

1. számú melléklet – Felhasznált kérdőív

Tisztelt Válaszadó!

Kókai Máté Ferenc vagyok a MATE hallgatója. A szakdolgozatom témájaként a vállalat gazdasági és szociális hatásait és annak ismeretét vizsgálom Hatvan városában. Kérem, segítse munkámat a kérdőív kitöltésével.

KÉRDŐÍV

I. Általános adatok

1. Az Ön neme:

- nő
- férfi

2. Ön melyik évben született?

Év:.....

3. Mi az Ön legmagasabb befejezett iskolai végzettsége?

- 8 általános iskolai osztály vagy annál kevesebb
- Szakmunkásképző
- Szakközépiskola
- Gimnázium
- Technikum
- Főiskola
- Egyetem

4. Kérem értékelje a Bosch gazdasági hatásait Hatvan városára 0-5-ig! (0= nincs hatása 5= teljes mértékben meghatározza a város gazdasági életét)

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

5. Kérem értékelje a Bosch társadalmi hatásait Hatvan városára 0-5-ig! (0= nincs hatása 5= teljes mértékben meghatározza a város gazdasági életét)

- 1
- 2

3

4

5

6. Ön szerint a Robert Bosch Kft. milyen módon befolyásolta a hatvani helyi gazdaságot és munkaerőpiacot?

Pozitívan

Negatívan

Nem volt rá hatással

Egyéb:.....

7. Ön szerint hogyan járult hozzá Robert Bosch Kft. a hatvani infrastruktúra fejlesztéséhez? Kérem röviden írja le amennyiben van tudomása róla.

.....

8. Tudna konkrét példákat mondani arra, hogy Robert Bosch Kft. hogyan fektetett be helyi vállalkozásokba és startupokba Hatvanban?

.....

9. Ön szerint hogyan járult hozzá Robert Bosch Kft. a zöld technológiák és a fenntartható gyakorlatok fejlesztéséhez Hatvanban?

.....

10. Tudna példát mondani, hogy milyen partnerségeket vagy együttműködéseket hozott létre Robert Bosch Kft. a hatvani önkormányzattal vagy közösségi szervezetekkel?

.....

11. Ön szerint milyen hosszú távú előnyökkel jár, ha Robert Bosch Kft. Hatvanban van?

.....

12. Ön szerint vannak-e kihívások vagy negatív hatások Robert Bosch Kft. hatvani jelenlétével kapcsolatosan?

.....

8 Függelék

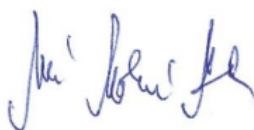
1. számú függelék – Konzulensi nyilatkozat

Dr. Nagyné Dr. Molnár Melinda egyetemi docens (MATE VFGI), Kókai Máté Ferenc (hallgató Neptun azonosítója: KI8741) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom¹.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*2}

Kelt: Gödöllő, 2023. november 06.

belső konzulens

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: Kócai Máté Ferenc
A Hallgató Neptun kódja: KI8741
A dolgozat címe: A Robert Bosch Elektronika Gyártó Kft. Hatvan Városára gyakorolt társadalmi és gazdasági hatásai.
A megjelenés éve: 2023
A konzulens intézetének neve: Vidékfejlesztés és Fenntartható Gazdaság Intézet
A konzulens tanszékének a neve: Vidék- és Területfejlesztési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Há a fenti nyilatkozattal valótlant állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitóri rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitóri rendszerében.

Kelt: 2023 év 11 hó 10 nap

Hallgató aláírása